

Pasiūlymas

KOMISIJOS REGLAMENTAS (EB) Nr. .../...

[...]

iš dalies keičiantis Komisijos reglamentą (EB) Nr. 2042/2003 dėl orlaivių nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti ir aviacijos produktų, dalių bei prietaisų tinkamumo naudoti ir šias užduotis atliekančių organizacijų bei darbuotojų patvirtinimo

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį,

atsižvelgdama į 2008 m. vasario 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 dėl bendrųjų taisyklių civilinės aviacijos srityje ir įsteigiantį Europos aviacijos saugos agentūrą, panaikinantį Tarybos direktyvą 91/670/EEB, Reglamentą (EB) Nr. 1592/2002 ir Direktyvą 2004/36/EB¹ (toliau – pagrindinis reglamentas), ypač į jo 5 ir 6 straipsnį,

atsižvelgdama į 2003 m. lapkričio 20 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 2042/2003 dėl orlaivių nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti ir aviacijos produktų, dalių bei prietaisų tinkamumo naudoti ir šias užduotis atliekančių organizacijų bei darbuotojų patvirtinimo²,

kadangi:

- (1) Reglamento (EB) Nr. 2042/2003 III priede (66 dalyje) jau nustatoma už išleidimą atsakingų darbuotojų licencijavimo sistema;
- (2) suinteresuotųjų šalių ir nacionalinių valdžios institucijų atsiliepimai parodė, kad šis reglamentas turi būti persvarstytas dėl B1 ir B2 kategorijų orlaivių techninės priežiūros licencijų, tipo ir grupės kategorijos, taip pat dėl tipo mokymo;
- (3) šiame reglamente numatytos priemonės pagrįstos Agentūros nuomone³, paskelbta remiantis pagrindinio reglamento 17 straipsnio 2 dalies b punkto ir 19 straipsnio 1 dalies nuostatomis;
- (4) šiame reglamente numatytos priemonės atitinka Pagrindinio reglamento 65 straipsniu įsteigto Europos aviacijos saugos agentūros komiteto nuomonę⁴;
- (5) todėl Komisijos reglamentą (EB) Nr. 2042/2003 reiktų atitinkamai iš dalies pakeisti;

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Komisijos Reglamentas (EB) Nr. 2042/2003 iš dalies keičiamas taip:

- 1) 7 straipsnis papildomas šiais 7, 8 ir 9 punktais:

---

¹ OL L 79, 2008-03-19, p.1.

² OL L 315, 2003-11-28, p. 1. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2008 m. spalio 27 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1056/2008 (OL L 283, 2008-10-28).

³ Nuomonė Nr. 05/2009.

⁴ (Bus paskelbta).

...

7. Atsarginis.

8. Atsarginis.

9.

- (a) Asmenys, turintys galiojančią 66 dalyje nustatytą licenciją tam tikrai kategorijai / pakategorei prieš **(15 mėnesių po įsigaliojimo datos)**, automatiškai įgyja teises, nurodytas iš dalies pataisytame punkte 66.A.20(a), atitinkančias tokią kategoriją / pakategorę. Tokios licencijos išplėtimo naujai kategorijai (pakategorei) tikslais bus laikoma, kad pagrindiniai žinių reikalavimai, atitinkantys šias naujas teises, yra patenkinti.
- (b) 66 dalies I ir II priedėlyje padaryti pakeitimai taikomi nuo **(15 mėnesių po įsigaliojimo datos)**, išskyrus tolesnėje c dalyje numatytus atvejus.
- (c) Pagrindinių mokymo kursų patvirtinimo pagal 147 dalį paraiškoms, pateiktoms kompetentingai institucijai po **(įsigaliojimo data)**, taikomi nauji reikalavimai, įvesti šio iš dalies keičiančio reglamento 66 dalies I ir II priedėliuose.
- (d) Organizacijos, teikiančios paraiškas naujo tipo mokymo kursams pagal 147 dalies nuostatas, gali pasirinkti netaikyti šio iš dalies keičiančio reglamento iki **(15 mėnesių po įsigaliojimo datos)**. Įgyvendinti tik dalį šio iš dalies keičiančio reglamento elementų nėra leidžiama.
- (e) Ankstesnės d dalies nuostatos taip pat taikomos organizacijoms, teikiančioms paraiškas kompetentingai institucijai dėl tipo mokymo kursų patvirtinimo, kuriuos vykdo kitos nei patvirtintos pagal 147 dalį techninės priežiūros mokymo organizacijos.
- (f) Tipo mokymo kursai, patvirtinti pagal reikalavimus, galiojusius iki šio iš dalies keičiančio reglamento įsigaliojimo, gali būti vykdomi iki **(15 mėnesių po įsigaliojimo datos)**. Po šios datos šie kursai privalo atitikti šio iš dalies keičiančio reglamento reikalavimus, išskyrus tai, kad nėra reikalo atlikti mokymo poreikio analizės mokymo kursams, kurie buvo patvirtinti prieš šią datą, jei jų trukmė jau yra ilgesnė nei mažiausia trukmė, nurodyta 66 dalies III priedėlyje.
- (g) Ankstesnėje f dalyje nurodytų tipo mokymo kursų pažymėjimai, išduoti ne vėliau kaip **(15 mėnesių po įsigaliojimo datos)**, laikomi išduoti laikantis šio iš dalies keičiančio reglamento nuostatų.
- (h) Nukrypstant nuo 66.A.45 dalies, 2 ir 3 orlaivių grupės atveju asmuo, turintis iki **įsigaliojimo data**) išduotą, paskutinį kartą atnaujintą ar iš dalies pataisytą B1, B2 ar C kategorijos orlaivių techninės priežiūros licenciją, gali toliau išduoti išleidimo eksploatuoti pažymėjimus, jei į techninės priežiūros licenciją yra įrašyta atitinkama orlaivio tipo kategorija, visa grupės kategorija ar gamintojo grupės kategorija šioms toliau pateiktoms grupėms:
- (1) B1 arba C kategorijoms:
- sraigasparnis su stūmokliniu varikliu,
  - sraigasparnis su turbininiu varikliu,
  - vienmotoris lėktuvas su stūmokliniu varikliu — metalinė konstrukcija,
  - daugiamotoris lėktuvas su stūmokliniais varikliais — metalinė konstrukcija,

- vienmotoris lėktuvas su stūmokliniu varikliu – medinė konstrukcija,
- daugiamotoris lėktuvas su stūmokliniais varikliais – medinė konstrukcija,
- vienmotoris lėktuvas su stūmokliniu varikliu – mišri konstrukcija,
- daugiamotoris lėktuvas su stūmokliniais varikliais – mišri konstrukcija,
- vienmotoris lėktuvas su turbininiu varikliu,
- daugiamotoris lėktuvas su turbininiais varikliais.

(2) B2 arba C kategorijoms:

- lėktuvas,
- sraigatasparnis.

Šioms orlaivių techninės priežiūros licencijoms suteikiama visos orlaivių grupės kategorija, o gamintojo grupės kategorija pirmą kartą licenciją iš dalies keičiant ar atnaujinant po **(įsigaliojimo data)**, pagal 66.B.125 dalyje nustatytą procedūrą perkvalifikuojama į naujas 66.A.45 dalyje įvestas kategorijas. Šiose licencijose jau įrašyta atskiro orlaivio tipo kategorija, lieka licencijoje ir į naujas kategorijas neperkvalifikuojama, nebent licencijos turėtojas atitinka reikalavimus, nustatytus 66.A.45 dalyje atitinkamoms grupių (pograpių) kategorijoms.

2 straipsnis

Reglamento (EC) Nr. 2042/2003 II (145 dalis), III (66 dalis) ir IV (147 dalis) priedai iš dalies keičiami pagal šio reglamento priedą.

3 straipsnis *Įsigaliojimas*

Šis reglamentas įsigalioja praėjus 90 dienų po jo paskelbimo *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje,

Komisijos vardu

Komisijos narys

Priedas

Reglamento (EB) Nr. 2042/2003 priedai iš dalies keičiami taip:

A) Reglamento (EB) Nr. 2042/2003 II priedas (145 dalis) iš dalies keičiamas taip:

1) 145.A.30 dalies g punktas iš dalies keičiamas taip:

145.A.30 Reikalavimai darbuotojams

...

(g) Visos organizacijos, atliekančios orlaivio techninę priežiūrą, išskyrus kai j pastraipoje nustatyta kitaip, ir jei tai yra orlaivio techninė priežiūra prieš skrydį, turi turėti atitinkamam orlaiviui tipui parengtus už išleidimą atsakingus darbuotojus, pagal 66 ir 145.A.35 dalį įgijusius atitinkamai B1 ar B2 kategoriją.

Be to, nedidelei planinei orlaivio techninei priežiūrai prieš skrydį atlikti ir paprastiems defektams pašalinti tos organizacijos taip pat gali pasitelkti pagal 66 ir 145.A.35 dalis A kategoriją įgijusius atitinkamai parengtus už išleidimą atsakingus darbuotojus, turinčius teises, nurodytas 66.A.20 dalies a punkto 1 papunktyje ir 66.A.20 dalies a punkto 3 papunkčio ii dalyje. Jeigu turima tokių už išleidimą atsakingų pirmiau minėtos A kategorijos darbuotojų, vis tiek privaloma užtikrinti, kad su už išleidimą atsakingais A kategorijos darbuotojais kartu dirbtų 66 dalyje nurodyti B1 ir B2 kategorijų už išleidimą atsakingi darbuotojai. Tačiau šie 66 dalyje nurodyti B1 ir B2 kategorijos darbuotojai neprivalo visą laiką būti orlaivio techninės priežiūros prieš skrydį dirbtuvėse, jeigu prieš skrydį atliekama nedidelė planinė orlaivio techninė priežiūra arba šalinami paprasti defektai.

...

2) IV priedėlis iš dalies keičiamas taip:

IV priedėlis

Sąlygos, kuriomis galima samdyti darbuotojus, kurie neįgijo 66 dalyje minėtos ir 145A.30 dalies j pastraipos 1 bei 2 punktų nuostatas atitinkančios kvalifikacijos

1. Toliau visas nustatytas sąlygas atitinkantys už išleidimą atsakingi darbuotojai – 145.A.30 dalies j pastraipos 1 ir 2 punkto nuostatas atitinkantys darbuotojai:
  - (a) Asmuo, laikantis Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos (ICAO) 1 priedo, privalo turėti pagal šalies nacionalinius reglamentus išduotą licenciją arba už išleidimą atsakingam darbuotojui suteiktą įgaliojimą.
  - (b) Asmeniui skiriama darbo sritis neturi būti platesnė nei nacionalinėje licencijoje/už išleidimą atsakingam darbuotojui suteiktame įgaliojime nurodyta darbo sritis.
  - (c) Asmuo turi įrodyti, kad jis yra išklauses 66 dalyje išsamiai apibūdintą kursą apie žmogiškuosius veiksnius ir tinkamumo skraidyti nurodymus.
  - (d) Asmuo, jei tai yra orlaivio techninė priežiūra prieš skrydį, privalo įrodyti turįs penkerių metų už išleidimą atsakingo darbuotojo techninės priežiūros patirtį, ir, jei tai yra angare atliekama techninė orlaivio priežiūra – aštuonerių metų už išleidimą atsakingo darbuotojo techninės priežiūros patirtį. Tačiau asmenys, įgalioti atlikti užduotis, kurios nėra sudėtingesnės nei užduotys, nustatytos 66 dalyje nurodytiems A kategorijos už išleidimą atsakingiems darbuotojams, teturi įrodyti trejų metų techninės priežiūros patirtį.
  - (e) Už išleidimą atsakingi orlaivio techninės priežiūros prieš skrydį darbuotojai ir angare atliekamos orlaivio techninės priežiūros pagalbiniai darbuotojai turi išklausti kiekvieno orlaivio, kurį išleisti eksploatuoti jiems suteikti įgaliojimai, 66 dalies

III priedėlyje nustatyto 3 lygio atitinkamai B1 ir B2 kategorijos lygio orlaivio tipo mokymo kursą ir išlaikyti egzaminą. Tačiau tie asmenys, kuriems leista atlikti užduotis, kurios nėra sudėtingesnės nei nustatytosios 66 dalyje nurodytiems A kategorijos už išleidimą atsakingiems darbuotojams, gali išklaustyti užduočiai atlikti būtiną kursą, o ne išsamų orlaivio tipo mokymo kursą.

- (f) Už išleidimą atsakingi angare atliekamos techninės orlaivio priežiūros darbuotojai, turi išklaustyti bent 66 dalies III priedėlyje nurodytą C kategorijos lygį atitinkantį kiekvieno orlaivio tipo, kurį išleisti eksploatuoti jiems suteikti įgaliojimai, mokymo kursą ir išlaikyti egzaminą, išskyrus tai, kad pirmajam orlaivio tipui mokymo kursas ir egzaminai turi atitikti 66 dalies III priedėlyje nurodytą B1 arba B2 kategorijų lygį.

2. ...

B) Reglamento (EB) Nr. 2042/2003 III priedas (66 dalis) iš dalies keičiamas taip:

3) 66.A.20 dalis iš dalies keičiama taip:

66.A.20 Teisės

(a) Laikantis b pastraipos reikalavimų suteikiamos šios teisės:

1. A kategorijos orlaivio techninės priežiūros licencija jos turėtojui leidžia išduoti išleidimo eksploatuoti pažymėjimą atlikus nedidelę planinę linijinę techninę priežiūrą ir pašalinus smulkius defektus laikantis pažymėjime patvirtintų konkrečių užduočių. Pažymėjimas suteikia teisę atlikti tik tą darbą, kurį licencijos turėtojas turi asmeniškai atlikti pagal 145 dalį patvirtintoje organizacijoje.
2. B1 kategorijos orlaivio techninės priežiūros licencija jos turėtojui leidžia išduoti išleidimo eksploatuoti pažymėjimą ir atlikti B1 kategorijos pagalbinio darbuotojo užduotis atlikus techninės priežiūros, įskaitant orlaivio konstrukcijos, variklio, mechaninių ir elektrinių sistemų, darbus. Taip pat suteikiama teisė pakeisti keičiamuosius išduoti pažymėjimus aviacijos elektronikos sistemų mazgus darbams, kuriems pakanka tik paprasto jų tinkamumo naudoti patikrinimo. Neleidžiama atlikti aviacijos elektronikos sistemų gedimų šalinimo. Į B1 kategoriją automatiškai įeina atitinkamas A pakategoris.
3. B2 kategorijos orlaivio techninės priežiūros licencija jos turėtojui leidžia:
  - (i) išduoti išleidimo eksploatuoti pažymėjimą ir atlikti tokias B2 pagalbinio darbuotojo užduotis tokiems darbams:
    - aviacijos elektronikos ir elektrinių sistemų techninę priežiūrą; ir
    - elektros ir aviacijos elektronikos užduotis su varikliu ir mechaninėmis sistemomis, kurioms pakanka paprasto jų tinkamumo naudoti patikrinimo;
  - (ii) atvejais, nepaminėtais ankstesniame 3 dalies i papunktyje, išduoti išleidimo eksploatuoti pažymėjimą prieš skrydį atlikus nedidelę planinę orlaivio techninę priežiūrą ir pašalinus smulkius defektus, laikantis pažymėjime patvirtintų konkrečių užduočių. Šis pažymėjimas suteikia teisę atlikti tik tą darbą, kurį licencijos turėtojas turi asmeniškai atlikti pagal 145 dalį patvirtintoje organizacijoje.

Į B2 kategorijos licenciją neįeina joks A pakategoris.

4. C kategorijos orlaivio techninės priežiūros licencija jos turėtojui leidžia išduoti išleidimo eksploatuoti pažymėjimą atlikus orlaivio pagrindinę techninę priežiūrą. Teisės taikomos visam orlaiviui pagal 145 dalį patvirtintoje organizacijoje.

(b) Orlaivio techninės priežiūros licencijos turėtojas negali naudotis pažymėjime suteiktomis teisėmis, nebent:

1. įvykdomi M ir/ar 145 dalies galiojantys reikalavimai;
2. per pastaruosius dvejus metus turėtojas (-a) sukaupe šešių mėnesių techninės priežiūros patirtį pagal orlaivio techninės priežiūros licencijoje nurodytas teises arba atitinka reikalavimus, būtinus šioms teisėms suteikti;
3. turėtojas (-ai) turi kompetenciją, reikalingą išduoti atitinkamo orlaivio techninės priežiūros pažymėjimus;
4. turėtojas (-a) pakankamai gerai moka rašyti, skaityti ir susikalbėti kalba (-omis), kuria (-iomis) surašyta techninė dokumentacija ir išdėstyta tvarka, susijusi su išleidimo eksploatuoti orlaivį pažymėjimo išdavimu.

4) Papildomas šiuo nauju 66.A.42 punktu:

66.A.42 Orlaivių grupės

Techninės priežiūros licencijose orlaiviai skirstomi į šias grupes:

- 1 grupė: visi sudėtingi varikliu varomi orlaiviai ir tie nesudėtingi varikliu varomi orlaiviai, kuriems turi būti priskiriama orlaivio tipo kategorija Agentūros nustatytais atvejais.
- 2 grupė: 1 grupei nepriklausantys orlaiviai, priskiriami šiems pogrupiams:
  - 2a pogrupis: vienmotoriai lėktuvai su turbosraigtiniu varikliu,
  - 2b pogrupis: vienmotoriai sraigtasparniai su turbininiu varikliu,
  - 2c pogrupis: vienmotoriai sraigtasparniai su stūmokliniu varikliu.
- 3 grupė: kiti 1 grupei nepriklausantys lėktuvai su stūmokliniu varikliu.

5) 66.A.45 punktą keičiamas taip:

66.A.45 Tipo mokomosios užduotys, kategorijos ir kategorijų apribojimai

- (a) A kategorijos orlaivio techninės priežiūros licencijos turėtojas pažymėjimą išleisti eksploatuoti orlaivį gali išduoti tik tam tikro tipo orlaiviui išėjęs atitinkamus A kategorijos orlaivio tipo mokymo kursą pagal 145 ar 147 dalį patvirtintoje organizacijoje. Mokymo kursą turi sudaryti praktinis parengimas ir atitinkama teorinė dalis. Pagal 145 arba 147 dalį patvirtintoje organizacijoje laikomas teorinių žinių egzaminas ir (arba) atliekamas praktinio parengimo vertinimas įrodo, kad kursas baigtas patenkinamai.
- (b) B2 kategorijos orlaivio techninės priežiūros licencijos turėtojas pažymėjimą išleisti eksploatuoti orlaivį gali išduoti tik 66.A.20 dalies a punkto 3 papunkčio ii dalyje nustatytais atvejais, išėjęs atitinkamą A kategorijos orlaivio tipo mokymo kursą ir turėdamas šešių mėnesių įrodomos praktinės patirties, susijusios su atitinkamais jam suteikiamais įgaliojimais. Baigus kursą turi būti laikomas teorinių žinių egzaminas arba vykdomas praktinio parengimo vertinimas. Tipo mokymo kursas ir teorinių žinių egzaminas (ar praktinio parengimo vertinimas) turi būti rengiamas pagal 145 dalį patvirtintoje organizacijoje, turinčią teisę už išleidimą atsakingiems darbuotojams suteikti įgaliojimus. Praktinė patirtis taip pat turi būti įgyta tokioje pagal 145 dalį patvirtintoje organizacijoje.
- (c) 1 grupei priklausantiems orlaiviams B1, B2 ir C kategorijos orlaivio techninės priežiūros licencijos turėtojas išduoti pažymėjimą išleisti eksploatuoti orlaivį gali tik tada, jei šis orlaivio tipas įrašytas į jo licenciją.

Agentūra prisiima atsakomybę apibrėžti, kokios sklandmens / variklio kombinacijos yra priskiriamos kiekvienai konkrečiai orlaivio tipo kategorijai.

- (d) 2 grupei priklausantiems orlaiviams B1, B2 ir C kategorijos orlaivio techninės priežiūros licencijos turėtojas išduoti pažymėjimą išleisti eksploatuoti orlaivį gali tik tada, jei orlaivio techninės priežiūros licencijoje:
- įrašytas orlaivio tipo kategorija arba
  - įrašyta gamintojo pogrupio ar viso pogrupio kategorija.

Agentūra prisiima atsakomybę apibrėžti, kokios sklandmens / variklio kombinacijos yra priskiriamos kiekvienai konkrečiai orlaivio tipo kategorijai.

- (e) 3 grupei priklausantiems orlaiviams B1, B2 ir C kategorijos orlaivio techninės priežiūros licencijos turėtojas išduoti pažymėjimą išleisti eksploatuoti orlaivį gali tik tada, jei orlaivio techninės priežiūros licencijoje:
- įrašytas orlaivio tipo kategorija arba
  - nurodyta visos 3 grupės kategorija.

Agentūra prisiima atsakomybę apibrėžti, kokios sklandmens / variklio kombinacijos yra priskiriamos kiekvienai konkrečiai orlaivio tipo kategorijai.

(f) Orlaivio tipo kategorija suteikiama taip:

1. 1 grupės orlaiviams – patenkinamai baigus B1, B2 arba C kategoriją atitinkančius orlaivio tipo mokymo kursus, nustatytus pagal 66.A.45 dalies j punktą ir, jei reikia, patenkinamai atlikus atitinkamą mokymą darbo vietoje, kaip nurodyta 66.A.45 dalies k punkte.
2. 2 arba 3 grupės orlaiviams – vienu iš šių atvejų:
  - patenkinamai baigus B1, B2 arba C kategoriją atitinkančius orlaivio tipo mokymo kursus, nustatytus pagal 66.A.45 dalies j punktą ir, jei reikia, patenkinamai atlikus atitinkamą mokymą darbo vietoje, kaip nurodyta 66.A.45 dalies (k) punkte, arba
  - patenkinamai baigus B1, B2 arba C kategoriją atitinkančius orlaivio tipo mokymo kursus, nustatytus pagal 66.A.45 dalies l punktą ir, B1 ir B2 kategorijoms, įrodoma darbo su orlaivio tipu patirtis, kaip nurodyta 66.A.45 dalies l punkte. C kategorijai, asmeniui, kuriam kvalifikacija suteikta įgijus akademinį laipsnį, kaip nurodyta 66.A.30 punkto a dalies 5 papunktyje, pirmas atitinkamo orlaivio tipo egzaminas bus B1 arba B2 kategorijų lygio.

(g) 2 grupės orlaiviams:

1. gamintojo pogrupio kategorijos B1 ir C licencijos turėtojams suteikiamos tada, jei įvykdomi reikalavimai, taikomi orlaivio tipo kategorijai, mažiausiai dviem to paties gamintojo orlaivio tipams, kurie kartu yra tipiški atitinkamam gamintojo pogrupiui,
2. viso pogrupio kategorijos B1 ir C licencijos turėtojams suteikiamos, tada jei įvykdomi reikalavimai, taikomi orlaivio tipo kategorijai, mažiausiai trims to paties gamintojo orlaivio tipams, kurie kartu yra tipiški atitinkamam pogrupiui,
3. gamintojo pogrupio ir viso pogrupio kategorijos B2 licencijos turėtojui suteikiamos įrodžius praktinę patirtį, kurią turi sudaryti tipingos techninės priežiūros darbų užduotys, atitinkančios licencijos kategoriją ir atitinkamą orlaivio pogrupį.

B2 ir C kategorijos licencijų turėtojams:

- į visą 2a pogrupį automatiškai įeina visa 3 grupė,
- į visą 2b pogrupį automatiškai įeina visas 2c pogrupis.

(h) 3 grupės orlaiviams visos grupės kategorija B1, B2 ir C licencijų turėtojams suteikiama įrodžius praktinę patirtį, kurią turi sudaryti tipingos techninės priežiūros darbų užduotys, atitinkančios licencijos kategoriją ir 3 grupę.

(i) Jei pareiškėjas negali pateikti atitinkamos patirties įrodymų, 3 grupės kategorija B1 kategorijos turėtojams suteikiama pagal h dalies nuostatas ir jai taikomi tokie licencijoje įrašomi apribojimai:

- hermetiškiems lėktuvams,
- metalo konstrukcijos lėktuvams,
- mišrios konstrukcijos lėktuvams,
- medžio struktūros lėktuvams,
- metalo vamzdžių ir pluošto konstrukcijos lėktuvams.

Šie apribojimai reiškia, kad tais atvejais neturima teisės išduoti orlaivio išleidimo pažymėjimą, jie taikomi visam lėktuvui. Vis dėlto B1 kategorijos techninės priežiūros licencijos turėtojas 3 grupės orlaiviams taip pat turi teisę išduoti išleidimo eksploatuoti pažymėjimus M.A.803 dalies b punkte nurodytoms piloto savininko užduotims ir visiems 3 grupės lėktuvams, nepriklausomai nuo licencijoje įrašytų apribojimų.

Apribojimai panaikinami įrodžius atitinkamą patirtį arba patenkinamai išlaikius praktinių užduočių egzaminą kompetentingoje institucijoje.

(j) 66.A.45 dalies f punkto nuostatas atitinkančius orlaivio tipo mokymo kursus sudaro:

- teorinė dalis ir egzaminas ir
- išskyrus C kategorijos kategorijoms, praktinis dalis ir praktinio parengimo vertinimas.

1. Teorinis mokymas vykdomas ir egzaminas laikomas pagal 147 dalį patvirtintose organizacijose arba kompetentingos institucijos tiesiogiai patvirtintose organizacijose. Teorinis mokymas ir egzaminavimas turi atitikti šios dalies III priedėlį, išskyrus mokymų apie skirtumus atveju, kaip nurodyta 66.A.45 dalies j punkto 3 papunktyje. C kategorijos atveju asmuo, kuris kvalifikaciją įgijo kartu su akademinio išsilavinimu, kaip nurodyta 66.A.30 dalies a punkto 5 papunktyje, pirmasis atitinkamo orlaivio tipo teorinis mokymas turi būti B1 ar B2 kategorijų lygio.

2. Praktinė dalis ir praktinio parengimo vertinimas

(i) Į praktinį mokymą turi būti įtrauktos tipiškos orlaivio tipą atitinkančios techninės priežiūros užduotys. Praktinis mokymas turi atitikti šios dalies III priedėlį, išskyrus mokymų apie skirtumus atveju, kaip nurodyta 66.A.45 dalies j punkto 3 papunktyje.

(ii) Praktinis mokymas ir praktinio parengimo egzaminas turi būti vykdomas pagal 147 dalį tinkamai patvirtintoje organizacijose arba kompetentingos institucijos tiesiogiai patvirtintose organizacijose.

(iii) Praktinis mokymas ir praktinio parengimo vertinimas gali būti vykdomas naudojant įrangą, komponentus, simulatorius, kitas praktinio mokymo priemones arba orlaivį.

(iv) Praktinį parengimą vertins tinkamai kvalifikuoti paskirtieji egzaminatoriai.

3. Mokymas apie skirtumus

(i) Agentūros numatytais atvejais turi būti išeitas mokymo apie skirtumus kursas, į kurį įtraukiami dviejų to paties gamintojo skirtingų orlaivio tipų kategorijų skirtumai.

(ii) Mokymo apie skirtumus dalykai turi būti nustatyti kiekvienam atvejui atskirai, dėl orlaivio tipo mokymo teorinių ir praktinių dalių remiantis III priedėliu.

(iii) Orlaivio tipo kategorija nurodoma licencijoje tik išėjus mokymų apie skirtumus kursą, jei pareiškėjas taip pat tenkina vieną toliau nurodytų sąlygų:

- jo licencijoje jau įrašyta orlaivio tipo kategorija, kurios atžvilgiu nustatyti skirtumai arba
- įvykdžius orlaivio, kurio atžvilgiu nustatyti skirtumai, mokymo reikalavimus.

(k) Mokymas darbo vietoje (MDV)

1. Be teorinio ir praktinio mokymo, kuris privalomas pagal 66.A.45 dalies j punktą, kad į tam tikros kategorijos / pakategorės orlaivio techninės priežiūros licenciją būtų įrašyta pirmoji tipo kategorija, pareiškėjas privalo atlikti MDV.

2. MDV turi būti vykdomi tinkamai konkretaus orlaivio tipo techninei priežiūrai patvirtintoje techninės priežiūros organizacijoje ir jai kontroliuojant. MDV turi patvirtinti licenciją išduodanti kompetentinga institucija.

3. MDV turi įvertinti tinkamos kvalifikacijos paskirtieji egzaminatoriai.

4. MDV turi atitikti šios dalies III priedėlio reikalavimus.

(l) 66.A.45 dalies f punkte nurodytas orlaivio tipo egzaminas ir orlaivio tipo praktinė patirtis turi atitikti šiuos kriterijus:

1. Egzaminas turi atitikti šios dalies III priedėlio reikalavimus. Egzaminą turi vykdyti pagal 147 dalį tinkamai patvirtinta mokymo organizacija arba kompetentinga institucija.

2. Į orlaivio tipo praktinę patirtį turi įeiti kategoriją atitinkančios tipinės užduotys.

6) 66.B.100 iš dalies keičiamas taip:

66.B.100 Techninės priežiūros licencijos išdavimo tvarka, kai ją išduoda kompetentinga institucija

- (a) Gavusi užpildytą EASA 19 formą ir kitą reikiamą dokumentaciją, kompetentinga institucija patikrina, ar EASA 19 forma užpildyta visiškai, ir užtikrina, kad pateikti duomenys atitiktų šios dalies reikalavimus.
- (b) Kompetentinga institucija patikrina pareiškėjo tinkamumą laikyti egzaminus ir (arba) patvirtina galimų papildomų egzamino balų galiojimą, kad būtų užtikrinta atitiktis I priedėlyje nurodytiems moduliams, kaip nustato šios dalies reikalavimai.
- (c) Patikrinusi pareiškėjo tapatybę ir gimimo datą ir nustačiusi, kad pareiškėjas atitinka žinių ir patirties, kurių reikalaujama šioje dalyje, lygį, kompetentinga institucija jam išduoda atitinkamą techninės priežiūros licenciją. Ta pati informacija saugoma kompetentingoje institucijoje.
- (d) Tuo atveju, kai orlaivių tipai ar grupės įrašomos išduodant pirmąją orlaivių techninės priežiūros licenciją, pareiškimas turi atitikti 66.B.115 nustatytus reikalavimus.

7) 66.B.115 punktas iš dalies keičiamas taip:

66.B.115 Techninės priežiūros licencijos pakeitimo, įtraukiant orlaivio tipą ar orlaivio grupę, tvarka

1. Gavusi tinkamai užpildytą EASA 19 formą ir kitą reikiamą dokumentaciją, įrodančią norimos įgyti orlaivio tipo kategorijos ir (arba) orlaivio grupės kategorijos reikalavimų atitikimą, kompetentinga institucija į pareiškėjo techninės priežiūros licenciją papildomai įrašo orlaivio tipą ar orlaivio grupę arba išduoda naują techninės priežiūros licenciją su įrašytu orlaivio tipu ar orlaivio grupe. Įrašai, saugomi kompetentingoje institucijoje, atitinkamai pakeičiami.
2. Tuo atveju, kai visas orlaivio tipo mokymas vykdytas organizacijoje, nepatvirtintoje pagal 147 dalį, kompetentinga institucija, prieš suteikdama orlaivio tipo kategoriją, privalo įsitikinti dėl tipo mokymo reikalavimų atitikties.
3. Jei į tam tikros kategorijos / pakategorės licenciją įrašoma antroji ar tolesnė orlaivio tipo kategorija ir jei visos mokymo dalys įvykdytos vienoje pagal 147 dalį patvirtintoje organizacijoje, mokymo darbo vietoje reikalavimas netaikomas. Tokiu atveju orlaivio tipas bus įrašytas atsižvelgiant į pripažinimo pažymėjimą, išduotą pagal 147 dalį.
4. Tuo atveju, kai orlaivio tipo mokymas įtrauktas į daugiau nei vieną kursą, sklandmens ir (arba) variklio kursus ir (arba) aviacinės elektronikos / elektrotechnikos kursą, kompetentinga institucija, prieš suteikdama orlaivio tipo kategoriją, turi įsitikinti, kad kursų turinys ir trukmė visiškai atitinka licencijos kategorijos mastą ir kad buvo aptartos sąsajos sritys.
5. Mokymų apie panašaus orlaivio tipo skirtumus atveju, kompetentinga institucija turi įsitikinti, kad pareiškėjo ankstesnė kvalifikacija, kurią papildė arba pagal 147 dalį patvirtintas kursas arba tiesiogiai kompetentingos institucijos patvirtintas kursas, tinkama suteikti tipo kategoriją.
6. Praktinių elementų atitiktis turi būti įrodyta išsamiais praktinio mokymo įrašais arba lėktuvo žurnalu, kurį pateikia atitinkama patvirtinta techninės priežiūros organizacija

arba, atitinkamu atveju, ją įrodo pagal 147 dalį išduotas mokymo, į kurį įėjo praktinio rengimo dalis, pažymėjimas.

7. Įrašant orlaivio tipą turi būti naudojamos Agentūros nustatytos orlaivio tipo kategorijos.

8) Papildomas šiuo nauju 66.B.125 punktu:

66.B.125 Licencijų atnaujinimo / dalinio pakeitimo procedūra, nustatyta pagal Reglamento (EB) Nr. 2042/2003 7 straipsnio 9 dalies h punktą.

Šio reglamento 7 straipsnio 8 dalies h punkte minimas licencijų perkvalifikavimas į 66.A.45 punkte nurodytas kategorijas turi būti atliktas pagal šią pakeitimų lentelę:

1) B1 arba C kategorijoms:

— sraigtasparnis su stūmokliniu varikliu, visa grupė:

- Keičiama į „visą 2c pogrupį“ ir orlaivio tipo kategoriją 1 grupei priklausantiems sraigtasparniams su stūmokliniu varikliu.

— sraigtasparnis su stūmokliniu varikliu, gamintojo grupė:

- Keičiama į atitinkamą „gamintojo 2c pogrupis“ ir orlaivio tipo kategoriją 1 grupei priklausantiems to paties gamintojo sraigtasparniams su vienu stūmokliniu varikliu.

— sraigtasparnis su turbininiu varikliu, visa grupė:

- Keičiama į „visą 2b pogrupį“ ir orlaivio tipo kategoriją 1 grupei priklausantiems sraigtasparniams su vienu turbininiu varikliu.

— sraigtasparnis su turbininiu varikliu, gamintojo grupė:

- Keičiama į atitinkamą „gamintojo 2b pogrupį“ ir orlaivio tipo kategoriją 1 grupei priklausantiems to paties gamintojo sraigtasparniams su vienu turbininiu varikliu.

— vienmotoris lėktuvas su stūmokliniu varikliu – metalinė konstrukcija, arba visa grupė, arba gamintojo grupė:

- Keičiama į „visą 3 grupę“. B1 kategorijos licencijoje turi būti nurodyti apribojimai hermetiškiems lėktuvams, mišrios konstrukcijos lėktuvams, medžio konstrukcijos lėktuvams ir metalo vamzdžių ir pluošto lėktuvams.

— daugiamotoris lėktuvas su stūmokliniais varikliais – metalinė konstrukcija, arba visa grupė, arba gamintojo grupė:

- Keičiama į „visą 3 grupę“. B1 kategorijos licencijoje turi būti nurodyti apribojimai hermetiškiems lėktuvams, mišrios konstrukcijos lėktuvams, medžio konstrukcijos lėktuvams ir metalo vamzdžių ir pluošto lėktuvams.

— vienmotoris lėktuvas su stūmokliniu varikliu – medinė konstrukcija, arba visa grupė, arba gamintojo grupė:

- Keičiama į „visą 3 grupę“. B1 kategorijos licencijoje turi būti nurodyti apribojimai hermetiškiems lėktuvams, mišrios konstrukcijos lėktuvams, medžio konstrukcijos lėktuvams ir metalo vamzdžių ir pluošto lėktuvams.

— daugiamotoris lėktuvas su stūmokliniais varikliais – medinė konstrukcija, arba visa grupė, arba gamintojo grupė:

- Keičiama į „visą 3 grupę“. B1 kategorijos licencijoje turi būti nurodyti apribojimai hermetiškiems lėktuvams, mišrios konstrukcijos

lėktuvams, medžio konstrukcijos lėktuvams ir metalo vamzdžių ir pluošto lėktuvams.

– vienmotoris lėktuvas su stūmokliniu varikliu – mišri konstrukcija, arba visa grupė, arba gamintojo grupė:

- Keičiama į „visą 3 grupę“. B1 kategorijos licencijoje turi būti nurodyti apribojimai hermetiškiems lėktuvams, mišrios konstrukcijos lėktuvams, medžio konstrukcijos lėktuvams ir metalo vamzdžių ir pluošto lėktuvams.

– daugiamotoris lėktuvas su stūmokliniais varikliais – mišri konstrukcija, arba visa grupė, arba gamintojo grupė:

- Keičiama į „visą 3 grupę“. B1 kategorijos licencijoje turi būti nurodyti apribojimai hermetiškiems lėktuvams, mišrios konstrukcijos lėktuvams, medžio konstrukcijos lėktuvams ir metalo vamzdžių ir pluošto lėktuvams.

– vienmotoris lėktuvas su turbininiu varikliu, visa grupė:

- Keičiama į „visą 2a pogrupį“ ir orlaivio tipo kategoriją vienmotoriams lėktuvams su turbininiu varikliu, kuriems pagal ankstesnę sistemą netaikyta orlaivio tipo kategorija, ir 1 grupei priklausantiems lėktuvams.

– vienmotoris lėktuvas su turbininiu varikliu, gamintojo grupė:

- Keičiama į atitinkamo „gamintojo 2a pogrupį“ ir orlaivio tipo kategoriją vienmotoriams lėktuvams su turbininiu varikliu, kuriems pagal ankstesnę sistemą netaikyta orlaivio tipo kategorija, ir 1 grupei priklausantiems lėktuvams.

– daugiamotoris lėktuvas su turbininiais varikliais, visa grupė:

- Keičiama į orlaivio tipo kategoriją tiems daugiamotoriams lėktuvams su turbininiais varikliais, kuriems pagal ankstesnę sistemą netaikyta orlaivio tipo kategorija.

(2) B2 kategorijoms:

– lėktuvas

Keičiama, taip, kad apimtų „visą a pogrupį“, „visą 3 grupę“ ir orlaivio tipo kategoriją lėktuvams, kuriems pagal ankstesnę sistemą netaikyta orlaivio tipo kategorija ir kurie priklauso 1 grupei.

– sraigatasparnis

Keičiama taip, kad apimtų „visą 2b ir 2c pogrupį“ bei orlaivio tipo kategoriją tiems sraigatasparniams, kuriems pagal ankstesnę sistemą netaikyta orlaivio tipo kategorija ir kurie priklauso 1 grupei.

(3) C kategorijoms:

– lėktuvas

Keičiama, taip, kad apimtų „visą 2a pogrupį“, „visą 3 grupę“ ir orlaivio tipo kategoriją tiems lėktuvams, kuriems pagal ankstesnę sistemą netaikyta orlaivio tipo kategorija ir kurie priklauso 1 grupei.

– sraigatasparnis

Keičiama taip, kad apimtų „visą 2b ir 2c pogrupį“ ir orlaivio tipo kategoriją tiems sraigatasparniams, kuriems pagal ankstesnę sistemą netaikyta orlaivio tipo kategorija ir kurie priklauso 1 grupei.

Jei perkvalifikavimo pagal 66.A.70 dalį procedūrų licencijai taikomi apribojimai, šie apribojimai licencijoje turi likti, nebent jie būtų panaikinti atsižvelgiant į sąlygas, nustatytas pagal 66.B.300 dalį surašytame pakeitimų protokole.

9) Papildomas nauju 66.B.130 punktu:

66.B.130 Orlaivio tipo mokymo kurso tiesioginio patvirtinimo procedūra

Remiantis 66.A.45 dalimi, kompetentinga institucija gali patvirtinti orlaivio tipo mokymo kursą, vykdytą kitoje nei pagal 147 dalį patvirtinta organizacija. Tokiu atveju kompetentinga institucija turi būti nustačiusi procedūrą, pagal kurią įsitikintų, kad orlaivio tipo mokymas atitinka šios dalis III priedėlį.

10) I priedėlis iš dalies keičiamas taip:

I priedėlis **Reikalaujamos pagrindinės žinios**

5 MODULIS. SKAITMENINĖ TECHNIKA IR ELEKTRONINIŲ PRIETAISŲ SISTEMOS

...

	LYGIS			
	A	B1-1 B1-3	B1-2 B1-4	B2
5.4 Nuoseklus duomenų perdavimo kabeliai Nuoseklus duomenų perdavimo kabelių veikimo principas orlaivių sistemose, įskaitant ARNIC ir kitų techninių sąlygų žinias. Orlaivio tinklas / eternetas	-	2	-	2

...

	LYGIS			
	A	B1-1 B1-3	B1-2 B1-4	B2
5.15 Būdingiausios elektroninės / skaitmeninės orlaivių sistemos Bendras būdingiausių elektroninių / skaitmeninių orlaivių sistemų išdėstymas ir jų tikrinimas atitinkamu BITE (<i>įmontuotu tikrinimo prietaisu</i>), pvz.: ACARS-ARINC – ryšių ir adresavimo bei pranešimo sistema ECAM – centralizuota elektroninė orlaivio kontrolė EFIS – elektroninė skrydžio prietaisų sistema EICAS – variklio parodymai ir įgulos įspėjimo sistema FBW – elektroninis skrydžio valdymas FMS – skrydžio valdymo sistema GPS – palydovinė padėties nustatymo sistema IRS – inercinė atskaitos sistema TCAS – susidūrimo ore pavojaus įspėjimo ir išvengimo sistema Integruotoji modulinė aviacinė elektronika Kabinų sistemos Informacinės sistemos	-	2	2	2

**11A MODULIS. LĒKTUVŲ SU TURBININIAIS VARIKLIAIS AERODINAMIKA,
KONSTRUKCIJOS IR SISTEMOS**

...

	Lygis		
	A1	B1.1	B2
<p>11.5.1. Prietaisų sistemos (ATA31)</p> <p>Dinaminio slėgio prietaisai: aukštmatės, greitmatės, variometras.</p> <p>Giroskopiniai prietaisai: aviahorizontas, orlaivio padėties, krypties rodiklis, posūkio ir slydimo rodiklis, apsisukimo koordinavimo įrenginys.</p> <p>Kompasai: magnetinis, distancinis.</p> <p>Atakos kampo indikatorius, smukos įspėjimo sistema.</p> <p>Piloto kabina.</p> <p>Kitų orlaivio sistemų rodmenys.</p>	1	2	-

...

	Lygis		
	A1	B1.1	B2
<p>11.11 Hidraulinė sistema (ATA29)</p> <p>Sistemos išdėstymas;</p> <p>hidrauliniai skysčiai;</p> <p>hidrauliniai bakai ir akumuliatoriai;</p> <p>slėgio sudarymas: elektrinis, mechaninis, pneumatinis;</p> <p>avarinio slėgio sudarymas;</p> <p>filtrais;</p> <p>slėgio ribojimas;</p> <p>slėgio paskirstymas;</p> <p>rodmenys ir įspėjimo sistema;</p> <p>sąsajos su kitomis sistemomis.</p>	1	3	-

...

	Lygis		
	A1	B1.1	B2
<p>11.13 Važiuklė (ATA32)</p> <p>Konstrukcija, smūgio slopinimas;</p> <p>važiuklės išleidimo ir įtraukimo sistemos: įprasta ir avarinė;</p> <p>rodmenys ir įspėjimo sistema;</p> <p>ratai, stabdžiai, ratų antiblokavimo sistema ir automatinė stabdžių sistema;</p> <p>padangos;</p> <p>vairavimas;</p> <p>oro ir žemės davikliai.</p>	2	3	-

...

	Lygis		
	A1	B1.1	B2
<p>11.19. Integruotoji modulinė aviacinė elektronika (ATA 42)</p> <p><i>Funkcijos, kurios paprastai gali būti įtrauktos į Integruotosios modulinės aviacinės elektronikos (IMA) modulius, tarp jų:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Suspausto oro išmetimo valdymas, oro slėgio valdymas, oro ventiliacija ir jos valdymas, aviacijos elektronikos ir valdymo kabinos ventiliacijos valdymas, temperatūros valdymas, skrydžių valdymo ryšiai, aviacijos elektronikos ryšių maršruto parinktuvas, elektrinės perkrovos valdymas, grandinės pertraukiklių stebėseną, BITE sistema, degalų valdymas, stabdžių valdymas, vairavimo valdymas, važiuoklės išleidimas ir įtraukimas, padangų slėgio rodmenys, alyvos slėgio rodmenys, stabdžių temperatūros stebėseną.</i> <p>Pagrindinė sistema;</p> <p>Tinklo sudedamosios dalys.</p>	1	2	-
<p>11.20. Kabinos sistemos (ATA44)</p> <p><i>Elementai ir komponentai, kurie suteikia priemones užimti keleivius, palaikyti ryšį orlaivio viduje (kabinos jungiamųjų ryšių duomenų sistema) ir tarp orlaivio kabinos bei stočių žemėje (kabinos tinklas). Įeina balso, duomenų, muzikos ir vaizdo perdavimas.</i></p> <p><i>Kabinos jungiamųjų ryšių duomenų sistema suteikia sąsają tarp piloto kabinos ir salono darbuotojų bei kabinos sistemų. Šios sistemos palaiko duomenų mainus tarp skirtingų susijusių mazgų ir paprastai jais operuojama per skrydžių palydovų ryšio priemones.</i></p> <p><i>Kabinos tinklą paprastai sudaro serveris, dažniausiai be kitų dalių turintis sąsają, su šiomis sistemomis:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Duomenų / Radijo ryšys, skrydžio pramogų sistema.</i> <p><i>Galimos tokios kabinos tinklo funkcijos:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>prieiga prie prieš skrydį ir skrydžio protokolų,</i> • <i>el. paštas / intranetas / prieiga prie interneto,</i> • <i>keleivių duomenų bazė.</i> <p>Salono pagrindinė sistema;</p> <p>skrydžio pramogų sistema;</p> <p>išorės ryšių sistema;</p> <p>orlaivio atminties sistema;</p> <p>kabinos stebėsenos sistema;</p> <p>kitos salono sistemos.</p>	1	2	-
<p>11.21. Informacinė sistema (ATA46)</p> <p><i>Elementai ir komponentai, kurie suteikia galimybes saugoti, atnaujinti ir išgauti skaitmeninę informaciją, kuri tradiciškai pateikiama išdėstyta popieriuje, kaip mikrofilmas ar pateikiama mikrokortelėmis. Į ją įeina elementai, skirti informacijos</i></p>	1	2	-

<p>saugojimo ir atkūrimo funkcijoms, tokie kaip elektroninės bibliotekos laikmenos ir valdikliai. Į ją neįeina elementai ar komponentai, įdiegti kitais tikslais ir bendri su kitomis sistemomis, tokiomis kaip įgulos kabinos spausdintuvas ar bendrojo naudojimo ekranas.</p> <p>Būdingi pavyzdžiai – oro eismo ir informacijos valdymo sistema ir tinklo serverio sistema.</p> <p>Orlaivio bendroji informacinė sistema;</p> <p>įgulos kabinos informacinė sistema;</p> <p>techninės priežiūros informacinė sistema;</p> <p>keleivių salono informacinė sistema;</p> <p>kitos informacinės sistemos.</p>			
---	--	--	--

11B MODULIS. SRAIGTASPARNIŲ SU STŪMOKLINIAIS VARIKLIAIS AERODINAMIKA, KONSTRUKCIJOS IR SISTEMOS

...

	Lygis		
	A2	B1.2	B2
<p>11.5.1. Prietaisų sistemos (ATA31)</p> <p>Dinaminio slėgio prietaisai: aukštmatės, greitmatės, variometras.</p> <p>Giroskopiniai prietaisai: aviahorizontas, orlaivio padėties indikatoriai, krypties rodiklis, posūkio ir slydimo rodiklis, apsisukimo koordinavimo įrenginys.</p> <p>Kompasai: magnetinis, distancinis.</p> <p>Atakos kampo indikatorius, smukos įspėjimo sistema.</p> <p>Piloto kabina.</p> <p>Kitų orlaivio sistemų rodmenys.</p>	1	2	-

...

	Lygis		
	A2	B1.2	B2
<p>11.11 Hidraulinė sistema (ATA29)</p> <p>Sistemos išdėstymas;</p> <p>hidrauliniai skysčiai;</p> <p>hidrauliniai bakai ir akumuliatoriai;</p> <p>slėgio sudarymas: elektrinis, mechaninis, pneumatinis;</p> <p>filtrais;</p> <p>slėgio ribojimas;</p> <p>slėgio paskirstymas;</p> <p>rodmenys ir įspėjimo sistema;</p>	1	3	-

...

	Lygis		
	A2	B1.2	B2
11.13 Važiuklė (ATA32) Konstrukcija, smūgio slopinimas; važiuoklės išleidimo ir įtraukimo sistemos: įprasta ir avarinė; rodmenys ir įspėjimo sistema; ratai, stabdžiai, ratų antiblokavimo sistema ir automatinė stabdžių sistema; padangos; vairavimas; oro ir žemės davikliai.	2	3	-

...

	Lygis		
	A2	B1.2	B2
11.14. Žibintai (ATA33) Išorės: navigaciniai žiburiai, susidūrimo įspėjamosios, tūpimo ir riedėjimo žibintai, ledodaros signalizacija. Vidas: salono, įgulų kabinos, krovinių skyriaus. Avarinis apšvietimas.	2	2 3	-

12 MODULIS. SRAIGTASPARNIŲ AERODINAMIKA, KONSTRUKCIJOS IR SISTEMOS

...

	Lygis		
	A3 / A4	B1.3 / B1.4	B2
12.7.1. Prietaisų sistemos (ATA31) Dinaminio slėgio prietaisai: aukštmatės, greitmatės, variometras. Giroskopiniai prietaisai: aviahorizontas, orlaivio padėties indikatoriai, krypties rodiklis, posūkio ir slydimo rodiklis, apsisukimo koordinavimo įrenginys. Kompasai: magnetinis, distancinis. Vibracijos indikavimo sistemos – HUMS. Pilotų kabina. Kitų orlaivio sistemų rodmenys.	1	2	-

...

	Lygis		
	A3 / A4	B1.3 / B1.4	B2
12.12 Hidraulinė sistema (ATA29) Sistemos išdėstymas; hidrauliniai skysčiai; hidrauliniai bakai ir akumuliatoriai;	1	3	-

slėgio sudarymas: elektrinis, mechaninis, pneumatinis; avarinio slėgio sudarymas; filtrais; slėgio ribojimas; slėgio paskirstymas; rodmenys ir pavojaus įspėjimo sistema; sąsajos su kitomis sistemomis.			
--	--	--	--

...

	Lygis		
	A3 / A4	B1.3 / B1.4	B2
12.14 Važiuklė (ATA32) Konstrukcija, smūgio slopinimas; važiuklės išleidimo ir įtraukimo sistemos: įprasta ir avarinė; rodmenys ir įspėjimo sistema; ratai, padangos, stabdžiai; priekinio rato valdymas; oro ir žemės; slidės, plūdės.	2	3	-

...

	Lygis		
	A3 / A4	B1.3 / B1.4	B2
12.17. Integruotoji modulinė aviacinė elektronika (ATA42) <i>Funkcijos, kurios paprastai gali būti įtrauktos į Integruotosios modulinės aviacinės elektronikos (IMA) modulius, tarp jų:</i> <ul style="list-style-type: none"> Suspausto oro išmetimo valdymas, oro slėgio valdymas, oro ventiliacija ir jos valdymas, aviacijos elektronikos ir valdymo kabinos ventiliacijos valdymas, temperatūros valdymas, skrydžių valdymo ryšiai, aviacijos elektronikos ryšių maršruto parinktuvas, elektrinės perkrovos valdymas, grandinės pertraukiklių stebėseną, BITE sistema, degalų valdymas, stabdžių valdymas, vairavimo valdymas, važiuoklės išleidimas ir įtraukimas, padangų slėgio rodmenys, alyvos slėgio rodmenys, stabdžių temperatūros stebėseną. <p>Pagrindinė sistema; tinklo sudedamosios dalys.</p>	1	2	-
12.18. Skrydžio techninės priežiūros sistemos (ATA45) Pagrindiniai techninės priežiūros kompiuteriai; duomenų įkėlimo sistema; elektroninės bibliotekos sistema;	1	2	-

spausdinimas; konstrukcijos stebėseną (atsparumo pažeidimams stebėseną).			
12.19. Informacinė sistema(ATA46) <i>Elementai ir komponentai, kurie suteikia galimybes saugoti, atnaujinti ir išgauti skaitmeninę informaciją, kuri tradiciškai pateikiama išdėstyta popieriuje, kaip mikrofilmai ar pateikiama mikrokortelėmis. Į ją įeina elementai, skirti informacijos saugojimo ir atkūrimo funkcijoms, tokie kaip elektroninės bibliotekos laikmenos ir valdikliai. Į ją neįeina elementai ar komponentai, įdiegti kitais tikslais ir bendri su kitomis sistemomis, tokiomis kaip įgulos kabinos spausdintuvas ar bendrojo naudojimo ekranas. Būdingi pavyzdžiai – oro eismo ir informacijos valdymo sistema ir tinklo serverio sistema.</i> Orlaivio bendroji informacinė sistema; įgulos kabinos informacinė sistema; techninės priežiūros informacinė sistema; keleivių salono informacinė sistema; kitos informacinės sistemos.	1	2	-

13 MODULIS. ORLAIVIŲ AERODINAMIKA, KONSTRUKCIJOS IR SISTEMOS

...

	Lygis		
	A	B1	B2
13.7. Orlaivio vairai (ATA27) (a) Pagrindinis valdymas: skersvairiai, aukščio vairas, krypties vairas, spoileris. Valdymas trimeriais. Aktyvus valdymo sistemos apkrovos keitimas. Keliąją jėgą didinantys įrenginiai. Keliąją jėgą mažinantys įrenginiai, oro stabdžiai. Sistemos valdymas: rankinis, hidraulinis, pneumatinis. Dirbtinė valdymo svertų apkrova, krypinėjimo slopintuvas, balansavimas pagal Macho skaičių, krypties vairo ribotuvus, vairų fiksatorius. Smukos įspėjamoji sistema. (b) Sistemos valdymas: elektrinis, elektroninis.	-	-	± 2
13.8. Prietaisų sistemos (ATA 31) Klasifikacija Atmosfera Terminologija Slėgio matavimo įranga ir sistemos	-	-	± 3

Dinaminio slėgio sistemos			
Aukštimačiai			
Variometrai			
Greitmatis			
Machometras			
Aukščio parodymo / įspėjimo sistemos			
Oro duomenų kompiuteriai			
Pneumatinių prietaisų sistemos			
Tiesioginio matavimo slėgio ir temperatūros rodikliai			
Temperatūros nustatymo sistema			
Degalų kiekio nustatymo sistema			
Girokopinių reiškinių pagrindai			
Aviahorizontas			
Posūkio ir slydimo rodiklis			
Krypties girokopas			
Žemės artėjimo įspėjimo sistema			
Kompasų sistemos			
Skrydžio duomenų įrašymo sistemos			
Elektroninės skrydžio prietaisų sistemos			
Įspėjimo prietaisų sistemos, įskaitant pagrindines įspėjimo sistemas ir centralizuotus įspėjimo prietaisų skydus			
Smukos įspėjimo sistema ir atakos kampo rodiklis			
Vibracijos matavimas ir indikacija			

...

	Lygis		
	A	B1	B2
13.10. Vidinės orlaivio techninės priežiūros sistemos (ATA 45)	-	-	2 3
Centriniai techninės priežiūros kompiuteriai; duomenų įvedimo sistema; elektroninės bibliotekos sistema; spausdinimas; konstrukcijos stebėjimas (leistinų paklaidų stebėjimas).			
13.11. Oro kondicionavimo ir kabinos sandarumo sistema (ATA 21)			
13.11.1. Oro tiekimo sistema	■	■	2
Oro tiekimo šaltiniai, įskaitant variklį, pagalbinę jėgainę ir antžeminį automobilį;			
13.11.2. Oro kondicionavimo sistema			
Oro kondicionavimo sistemos;	■	■	2
oro cirkuliacijos sistema ir recirkuliaciniai garo aušintuvai;	■	■	3
paskirstymo sistemos;			

<p>srauto, temperatūros ir drėgmės reguliavimo sistemos.</p>	-	-	1
	-	-	3
<p>13.11.3. Kabinos sandarumo sistema</p> <p>Kabinos sandarumo sistemos;</p> <p>valdymas ir rodmenys, įskaitant reguliavimo ir apsauginius vožtuvus;</p> <p>kabinos oro slėgio reguliatorius.</p>	-	-	3
<p>13.11.4. Saugos ir įspėjamieji įrenginiai</p> <p>Apsaugos ir įspėjamoji įranga.</p>	-	-	3
<p>13.12. Priešgaisrinė apsauga (ATA 26)</p> <p>(a)</p> <p>Gaisro ir dūmų aptikimo ir įspėjimo sistemos;</p> <p>gaisro gesinimo sistemos;</p> <p>sistemų patikrinimas.</p> <p>(b)</p> <p>Nešiojamasis ugnies gesintuvas</p>	-	-	3
<p>13.13. Degalų sistema (ATA 28)</p> <p>Sistemos išdėstymas;</p> <p>degalų talpyklos;</p> <p>degalų tiekimo sistemos;</p> <p>degalų nupylimas ore, vėdinimas, išpylimas savitaka;</p> <p>kryžminis degalų perpylimas ir tiekimas;</p> <p>rodmenys ir įspėjimo sistema;</p> <p>degalų pripylimas ir degalų išpylimas;</p> <p>nuolatinio degalų tiekimo sistemos.</p>	-	-	1
	-	-	1
	-	-	1
	-	-	1
	-	-	2
	-	-	3
	-	-	2
	-	-	3
<p>13.14. Hidraulinė energija (ATA 29)</p> <p>Sistemos išdėstymas;</p> <p>hidrauliniai skysčiai;</p> <p>hidrauliniai bakai ir akumuliatoriai;</p> <p>slėgio sudarymas: elektrinis, mechaninis, pneumatinis;</p> <p>avarinio slėgio sudarymas;</p> <p>filtrai;</p> <p>slėgio ribojimas;</p> <p>slėgio paskirstymas;</p> <p>rodmenys ir pavojaus įspėjimo sistema;</p> <p>sąsajos su kitomis sistemomis.</p>	-	-	1
	-	-	1
	-	-	1
	-	-	3
	-	-	3
	-	-	1
	-	-	3
	-	-	1
	-	-	3
	-	-	3
<p>13.15. Apsauga nuo ledo ir lietaus (ATA 30)</p> <p>Ledo susidarymas, klasifikavimas ir atpažinimas;</p> <p>apsisaugojimo nuo apledėjimo sistema: elektrinė, karšto oro ir cheminė;</p> <p>ledo šalinimo sistemos: elektrinė, karšto oro ir cheminė;</p>	-	-	2
	-	-	2
	-	-	3

lietaus vandenį atstumiančios medžiagos;	-	-	1
zondų ir drenų šildymas;	-	-	3
valytuvai.	-	-	1
13.16. Važiuklė (ATA 32)			
Konstrukcija, smūgio slopinimas;	-	-	1
važiuklės išleidimo ir įtraukimo sistemos: įprasta ir avarinė;	-	-	3
rodmenys ir įspėjimo sistema;	-	-	3
ratai, stabdžiai, ratų antiblokavimo sistema ir automatinė stabdžių sistema;	-	-	3
padangos;	-	-	1
vairavimas;	-	-	3
oro ir žemės davikliai.	-	-	3
13.17. Deguonies sistema (ATA 35)			
Sistemos išdėstymas: piloto kabina, salonas;	-	-	1
šaltiniai, saugojimas, pripildymas ir paskirstymas;	-	-	1
tiekimo reguliavimas;	-	-	1
rodmenys ir įspėjimo sistema.	-	-	3
13.18. Suspausto oro/vakuumo sistemos (ATA 36)			
Sistemos išdėstymas;	-	-	2
šaltiniai: variklis/pagalbinė jėgainė, kompresorius, rezervuarai, antžeminis tiekimas;	-	-	2
slėgio ribojimas;	-	-	3
paskirstymas;	-	-	1
rodmenys ir įspėjimo sistema;	-	-	3
sąsajos su kitomis sistemomis.	-	-	3
13.19. Vanduo / Atliekos (ATA38)			
Vandens sistemos išdėstymas, tiekimas, paskirstymas, įrangos priežiūra ir išpylimas;	-	-	2
Tualetų sistemos išdėstymas, plovimas ir priežiūra.	-	-	2
13.20. Integruotosios modulinės aviacijos elektronikos sistema (ATA42)			
<i>Funkcijos, kurios paprastai gali būti įtrauktos į Integruotosios modulinės aviacinės elektronikos (IMA) modulius, tarp jų:</i>	-	-	3
<ul style="list-style-type: none"> Suspausto oro išmetimo valdymas, oro slėgio valdymas, oro ventiliacija ir jos valdymas, aviacijos elektronikos ir valdymo kabinos ventiliacijos valdymas, temperatūros valdymas, skrydžių valdymo ryšiai, aviacijos elektronikos ryšių maršruto parinktuvas, elektrinės perkrovos valdymas, grandinės pertraukiklių stebėseną, BITE sistema, degalų valdymas, stabdžių valdymas, vairavimo valdymas, važiuoklės išleidimas ir įtraukimas, padangų slėgio rodmenys, alyvos slėgio rodmenys, stabdžių temperatūros stebėseną. 			
Pagrindinė sistema;			
tinklo sudedamosios dalys.			
13.21. Kabinos sistema (ATA44)			
	-	-	3

<p>Elementai ir komponentai, kurie suteikia priemones užimti keleivius, palaikyti ryšį orlaivio viduje (kabinos jungiamųjų ryšių duomenų sistema) ir tarp orlaivio kabinos bei stočių žemėje (kabinos tinklas). Įeina balso, duomenų, muzikos ir vaizdo perdavimas.</p> <p>Kabinos jungiamųjų ryšių duomenų sistema suteikia sąsają tarp piloto kabinos ir salono darbuotojų bei kabinos sistemų. Šios sistemos palaiko duomenų mainus tarp skirtingų susijusių mazgų ir paprastai jais operuojama per skrydžių palydovų ryšio priemones.</p> <p>Kabinos tinklą paprastai sudaro serveris, dažniausiai be kitų dalykų turintis sąsają, su šiomis sistemomis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Duomenų / Radijo ryšys, skrydžio pramogų sistema. <p>Galimos tokios kabinos tinklo funkcijos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prieiga prie prieš skrydį ir skrydžio protokolų, • el. paštas / intranetas / prieiga prie interneto, • keleivių duomenų bazė. <p>Salono pagrindinė sistema;</p> <p>skrydžio pramogų sistema;</p> <p>išorės ryšių sistema;</p> <p>orlaivio atminties sistema;</p> <p>kabinos stebėsenos sistema;</p> <p>kitos salono sistemos.</p>			
<p>13.22. Informacinė sistema (ATA46)</p> <p>Elementai ir komponentai, kurie suteikia galimybes saugoti, atnaujinti ir išgauti skaitmeninę informaciją, kuri tradiciškai pateikiama išdėstyta popieriuje, kaip mikrofilmai ar pateikiama mikrokortelėmis. Į ją įeina elementai, skirti informacijos saugojimo ir atkūrimo funkcijoms, tokie kaip elektroninės bibliotekos laikmenos ir valdikliai. Į ją neįeina elementai ar komponentai, įdiegti kitais tikslais ir bendri su kitomis sistemomis, tokiomis kaip įgulų kabinos spausdintuvas ar bendrojo naudojimo ekranas.</p> <p>Būdingi pavyzdžiai – oro eismo ir informacijos valdymo sistema ir tinklo serverio sistema.</p> <p>Orlaivio bendroji informacinė sistema;</p> <p>įgulų kabinos informacinė sistema;</p> <p>techninės priežiūros informacinė sistema;</p> <p>keleivių salono informacinė sistema;</p> <p>kitos informacinės sistemos.</p>	-	-	3

14 MODULIS. VARIKLIAI

...

	Lygis		
	A	B1	B2
14.3 Paleidimo ir uždegimo sistemos			2
Variklio paleidimo sistemos ir jos komponentų veikimo principas;			
uždegimo sistema ir jos komponentai;			
techninės priežiūros saugos reikalavimai.			

- 11) II priedėlis iš dalies keičiamas taip:

II priedėlis **Pagrindiniai egzaminų tvarkos reikalavimai**

1. *Egzaminų standartizavimas*

- 1.1. Visi pagrindiniai egzaminai turi būti vykdomi naudojant klausimus su atsakymų variantais ir tekstinius klausimus, kaip nurodyta toliau. Neteisingi atsakymų variantai turi būti tokie, kad neišmanančiam dalyko jie atrodytų lygiai tokie pat tikėtini. Visi atsakymų variantai turi būti aiškiai susiję su klausimu, jų žodžiai, gramatinės konstrukcijos ir ilgumas turi būti panašūs. Skaitmeninių klausimų atveju neteisingi atsakymai turi atitikti tokias procedūrinės klaidas kaip pataisymai, taikomi neteisinga kryptimi, arba neteisingos vienetų konversijos: tai neturi būti tiesiog atsitiktiniai skaičiai.

2. *Klausimų I priedėlio 66 dalies moduliams skaičius*

2.1. 1 modulis – matematika:

A kategorija – 16 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 20 min.

B1 kategorija – ~~30~~ 32 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 40 min.

B2 kategorija – ~~30~~ 32 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 40 min.

2.2. 2 modulis – fizika:

A kategorija – ~~30~~ 32 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 40 min.

B1 kategorija – ~~50~~ 52 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 65 min.

B2 kategorija – ~~50~~ 52 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 65 min.

2.3. 3 modulis – elektrotechnikos pagrindai:

A kategorija – 20 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 25 min.

B1 kategorija – ~~50~~ 52 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 65 min.

B2 kategorija – ~~50~~ 52 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 65 min.

2.4. 4 modulis – elektronikos pagrindai:

A kategorija – nėra.

B1 kategorija – 20 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 25 min.

B2 kategorija – 40 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 50 min.

- 2.5. 5 modulis – skaitmeninė technika ir elektroninių prietaisų sistemos:
A kategorija – 16 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 20 min.
B1.1 ir B1.3 kategorija – 40 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 50 min.
B1.2 ir B1.4 kategorija – 20 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 25 min.
B2 kategorija – ~~70~~ 72 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 90 min.
- 2.6. 6 modulis – medžiagos ir jų komponentai:
A kategorija – ~~50~~ 52 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 65 min.
B1 kategorija – ~~70~~ 72 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 90 min.
B2 kategorija – 60 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 75 min.
- 2.7. 7 modulis – techninė priežiūra:
A kategorija – ~~70~~ 72 klausimai su atsakymų variantais ir 2 tekstiniai klausimai. Skirtas laikas: 90 + 40 min.
B1 kategorija – 80 klausimų su atsakymų variantais ir 2 tekstiniai klausimai. Skirtas laikas: 100 + 40 min.
B2 kategorija – 60 klausimų su atsakymų variantais ir 2 tekstiniai klausimai. Skirtas laikas: 75 + 40 min.
- 2.8. 8 modulis – aerodinamikos pagrindai:
A kategorija – 20 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 25 min.
B1 kategorija – 20 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 25 min.
B2 kategorija – 20 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 25 min.
- 2.9. 9 modulis – žmogiškieji veiksniai:
A kategorija – 20 klausimų su atsakymų variantais ir 1 tekstinis klausimas. Skirtas laikas: 25 + 20 min.
B1 kategorija – 20 klausimų su atsakymų variantais ir 1 tekstinis klausimas. Skirtas laikas: 25 + 20 min.
B2 kategorija – 20 klausimų su atsakymų variantais ir 1 tekstinis klausimas. Skirtas laikas: 25 + 20 min.
- 2.10. 10 modulis – oro teisė:
A kategorija – ~~30~~ 32 klausimai su atsakymų variantais ir 1 tekstinis klausimas. Skirtas laikas: 40 + 20 min.
B1 kategorija – 40 klausimų su atsakymų variantais ir 1 tekstinis klausimas. Skirtas laikas: 50 + 20 min.
B2 kategorija – 40 klausimų su atsakymų variantais ir 1 tekstinis klausimas. Skirtas laikas: 50 + 20 min.
- 2.11. 11a modulis – lėktuvų su turbininiais varikliais aerodinamika, konstrukcijos ir sistemos:
A kategorija – ~~100~~ 108 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: ~~125~~ 135 min.

B1 kategorija – ~~130~~ 140 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų.
Skirtas laikas: ~~165~~ 175 min.
B2 kategorija – nėra.

- 2.12. 11b modulis – sraigtasparnių su stūmokliniais varikliais aerodinamika, konstrukcijos ir sistemos:
A kategorija – ~~70~~ 72 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 90 min.
B1 kategorija – 100 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 125 min.
B2 kategorija – nėra.
- 2.13. 12 modulis – sraigtasparnių aerodinamika, konstrukcijos ir sistemos:
A kategorija – ~~90~~ 100 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: ~~115~~ 125 min.
B1 kategorija – ~~115~~ 128 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: ~~145~~ 160 min.
B2 kategorija – nėra.
- 2.14. 13 modulis – orlaivių aerodinamika, konstrukcijos ir sistemos:
A kategorija – nėra.
B1 kategorija – nėra.
B2 kategorija – ~~130~~ 180 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: ~~165~~ 225 min.
- 2.15. 14 modulis – varikliai:
A kategorija – nėra.
B1 kategorija – nėra.
B2 kategorija – ~~25~~ 24 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 30 min.
- 2.16. 15 modulis – dujų turbininis variklis:
A kategorija – 60 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 75 min.
B1 kategorija – ~~90~~ 92 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 115 min.
B2 kategorija – nėra.
- 2.17. 16 modulis – stūmoklinis variklis:
A kategorija – ~~50~~ 52 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 65 min.
B1 kategorija – ~~70~~ 72 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 90 min.
B2 kategorija – nėra.
- 2.18. 17 modulis – oro sraigtas:
A kategorija – ~~0~~ 20 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 25 min.
B1 kategorija – ~~30~~ 32 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas: 40 min.
B2 kategorija – nėra.
- 12) III priedėlis keičiamas taip:

III priedėlis

Orlaivio tipo mokymo kursas ir egzaminų tvarkos reikalavimai. Mokymas darbo vietoje

1. Orlaivio tipo mokymo kurso lygmenys

Toliau pateikti trys lygmenys žymi tam tikros mokymo pakopos tikslus, dalyko išsamumą ir klausimų lygį.

1 lygmuo

Trumpa sklandmens, sistemų ir variklių apžvalga, kaip ji pateikta techninės priežiūros žinyno sistemų aprašymo skyriuje/nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti instrukcijose.

Mokymo kurso tikslai: baigęs 1 lygmens kursą, studentas sugeba:

- (a) išdėstyti paprastą viso dalyko aprašymą, naudodamas bendrus žodžius ir pavyzdžius, naudoti būdingus terminus ir atpažinti saugos priemones, susijusias su sklandmeniu, jo sistemomis ir varikliais;
- (b) nurodyti orlaivio instrukcijas, nustatyti techninio aptarnavimo tvarką, kuri yra svarbi sklandmeniui, jo sistemoms ir varikliams;
- (c) apibūdinti svarbiausių orlaivio sistemų išdėstymą;
- (d) apibūdinti orlaivio variklių išdėstymą ir jų charakteristikas;
- (e) atpažinti kartu su orlaiviu naudojamus specialius įrankius ir kontrolės prietaisus.

2 lygmuo

Sistemų pagrindų apžvalga: valdymo elementai, rodmenys, pagrindiniai komponentai, įskaitant jų vietą ir paskirtį, aptarnavimas ir nesudėtingų gedimų šalinimas. Bendras teorinių ir praktinių dalyko aspektų išmanymas.

Mokymo kurso tikslai: be žinių, įgytų išklausius 1 lygmens kursą, baigęs 2 lygmens kursą studentas papildomai gali:

- (a) suprasti teorinius dalyko pagrindus; sugebėti taikyti žinias, praktiškai naudodamas nuodugnius procedūras;
- (b) išvardyti saugos priemones, būtinas atliekant darbus su orlaiviu, varikliu ir sistemomis ar šalia jų;
- (c) aprašyti orlaivio ir jo sistemų aptarnavimą, ypač priėjimą prie jų, energijos tiekimą ir šaltinius;
- (d) nustatyti pagrindinių komponentų vietą;
- (e) apibūdinti įprastą pagrindinių sistemų darbą, įskaitant jų pavadinimus ir sąvokas;
- (f) atlikti toliau išvardytų orlaivio sistemų aptarnavimo darbus: degalų, variklių, hidraulinės, važiuoklės, vandens/atliekų ir deguonies sistemų;
- (g) įrodyti sugebėjimą naudoti įgulos įrašus skrydžio apskaitos žurnaluose ir vidinės gedimų kontrolės sistemos duomenimis (nesudėtingų gedimų šalinimas) bei nustatyti orlaivio tinkamumą skraidyti pagal MEL/CDL;
- (h) įrodyti savo sugebėjimą naudotis, aiškinti ir taikyti atitinkamą literatūrą, tarp jų nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti instrukcijas, techninės priežiūros žinyną, iliustruotą dalių katalogą ir kt.

3 lygmuo

Išsamus komponentų, jų veikimo principo ir montavimo vietos aprašymas, jų išėmimas/montavimas, BITE naudojimas ir gedimų šalinimo metodai pagal techninės priežiūros žinyną.

Mokymo kurso tikslai: be žinių, įgytų išklausius 1 ir 2 lygmenų kursus, baigęs 3 lygmens kursą, studentas papildomai gali:

- (a) Įrodyti turimas teorines orlaivio sistemų, struktūrų ir sąsajų su kitomis sistemomis žinias, išsamiai išdėstyti dalyką naudodamasis teoriniais pagrindais ir pateikdamas specifinius pavyzdžius, paaiškinti iš įvairių šaltinių ir matavimų gautus duomenis ir, jeigu reikia, daryti pakeitimus.
- (b) Atlikti sistemų, variklių, komponentų ir jų veikimo kontrolę, kaip nurodyta techninės priežiūros žinyne.
- (c) Įrodyti savo sugebėjimą naudotis, aiškinti ir taikyti atitinkamą literatūrą, tarp jų konstrukcijos remonto žinyną, gedimų paieškos žinyną ir kt.
- (d) Sukaupias žinias panaudoti priimant sprendimus dėl gedimų diagnostikos ir jų šalinimo techninės priežiūros žinyne nustatytu lygmeniu.
- (e) Aprašyti orlaivio tipui būdingų komponentų pakeitimo eigą.

2. Orlaivio tipo mokymo kurso reikalavimai

Nors orlaivio tipo mokymo kursas susideda ir iš teorinės, ir iš praktinės dalies, kursai gali būti patvirtinti vien teorinei, vien praktinei daliai ar abiem kurso dalims kartu.

2.1. Teorinio rengimo dalis:

(a) Tikslas:

Baigęs teorinę dalį, studentas pagal III priedėlyje nurodytos programos lygmenis turi gebėti įrodyti nuodugniais teorines žinias apie atitinkamas orlaivio sistemas, konstrukcijas, veikimą, techninę priežiūrą, remonto darbus, gedimų šalinimą pagal patvirtintus techninės priežiūros duomenis. Studentas turi gebėti įrodyti, kad moka naudotis žinymais ir patvirtintomis procedūromis, tarp jų – žiniomis apie atitinkamas apžiūras ir apribojimus.

(b) Mokymo kurso lygmenys:

Mokymo kurso lygmenys yra anksčiau 1 dalyje nustatyti lygmenys.

Po pirmojo orlaivio tipo kurso C kategorijos už išleidimą atsakingiems darbuotojams visi tolesni mokymo kursai gali būti tik 1 lygmens.

3 lygmens teorinio rengimo daliai galima naudoti 1 ir 2 lygmens mokomąją medžiagą iš kurios, jei reikia, galima dėstyti visą temą. Vis dėlto rengimo metu didžioji kurso medžiagos ir rengimo laiko turi būti aukštesnio lygmens.

(c) Trukmė:

- Toliau nurodytas laikas yra minimalus teorinio rengimo dalies valandų skaičius.
- Toliau nurodytas laikas – tai vien mokymo valandos, į jį neįeina pertraukos, egzaminavimo, kartojimo, pasiruošimo laikas ir lankymasis orlaivyje.
- Viena mokymo valanda lygi 60 min. dėstymo laiko.
- Kursui skiriamas laikas turi remtis nuodugnia mokymų poreikių analize.

Privaloma dalyvauti bent 90 proc. teorinio mokymo valandų. Neįvykdžius šio reikalavimo, pripažinimo pažymėjimas negali būti išduotas. Mokymo organizacija gali surengti papildomas mokymo valandas, kad būtų patenkintas šis minimalaus lankomumo kriterijus.

Mokymo valandų skaičius per dieną, skirtas teoriniam mokymui, neturi viršyti 6 val.; išimtiniais atvejais, gavusi tinkamą pagrindimą, kompetentinga institucija gali leisti nukrypti nuo šio standarto.

Ši didžiausio valandų skaičiaus riba taip pat taikoma

- derinant teorinį ir praktinį mokymą, jei šios dalys vyksta vienu metu;
- derinant mokymą ir įprastą techninės priežiūros veiklą/MDV, kai tai atliekama vienu metu.

Mažiausias teorinio rengimo dėstymo valandų skaičius pateikiamas toliau esančioje lentelėje:

Kategorija	Valandų skaičius
Lėktuvai, kurių didžiausia kilimo masė viršija 30 000 kg:	
B1.1	150
B1.2	120
B2	100
C	30
Lėktuvai, kurių didžiausia kilimo masė lygi ar mažesnė negu 30 000 kg bet didesnė negu 5700 kg:	
B1.1	120
B1.2	100
B2	100
C	25
Lėktuvai, kurių didžiausia kilimo masė lygi 5700 kg ir mažesnė *	
B1.1	80
B1.2	60
B2	60
C	15
Sraigataspurniai **	
B1.3	120
B1.4	100
B2	100
C	25

* Nehermetiškiems lėktuvams su stūmokliniu varikliu, kurių didžiausia kilimo masė mažesnė kaip 2000 kg, minimali trukmė gali būti sumažinta 50 proc.

** 2 grupei priklausantiems sraigataspurniams (pagal 66.A.42 dalyje pateiktą klasifikaciją) minimali trukmė gali būti sutrumpinta 30 proc.

Šios valandos taikomos tik teoriniams visos orlaivių variklių kombinacijos (pagal Agentūros nustatytas tipo kategorijas) kursams.

(d) Kurso trukmės pagrindimas:

Pagal 147 dalį organizuojamų kursų ir kursų, tiesiogiai patvirtintų kompetentingos institucijos, trukmė valandomis ir visos kurso programos mastas turi būti pagrįstas mokymo poreikių analize, paremta šiais dalykais:

- orlaivio tipo konstrukcija, jos techninės priežiūros poreikiai ir valdymo tipai;
- nuodugnia atitinkamų temų analize – žr. tolesnėje 2.1 (e) dalyje pateiktą temų turinį;
- nuodugnia kompetencijos analize, rodančia, kad 2.1 (a) dalyje įvardyti tikslai yra visiškai įgyvendinti.

Tais atvejais, kai mokymo poreikių analizė atskleidžia, kad reikia daugiau valandų, kurso trukmė turi būti ilgesnė už lentelėje nurodytą minimalią trukmę.

Panašiai ir mokymo apie skirtumus arba kitų mokymo kursų kombinacijų (kaip, pavyzdžiui, bendrieji B1/B2 kursai) valandos, taip pat toliau nurodytų teorinių tipo mokymo kursų atveju, jei trukmė yra mažesnė nei nurodyta 2.1 (c) dalyje, turi būti pagrįsta kompetentingai institucijai poreikių analize, kaip nurodyta anksčiau.

(e) Turinys:

Mažų mažiausiai turi būti tie toliau pateikti programos turinio elementai, kurie yra specifiniai orlaivio tipui. Papildomi elementai, įvesti dėl tipo versijų, technologijų pokyčių ir pan., taip pat turi būti įtraukti.

B1 kategorijos personalo mokymo programoje didžiausias dėmesys turi būti skiriamas mechanikos ir elektros sistemų aspektams, o B2 kategorijos atveju – elektros sistemų ir aviacijos elektronikos aspektams.

Temos		Lygis								
		Lektuvai su turbininiais varikliais		Lektuvai su stūmokliniais varikliais		Sraigtasparniai su turbininiais varikliais		Sraigtasparniai su stūmokliniais varikliais		Aviacijos elektronikos sistemos
		B1	C	B1	C	B1	C	B1	C	B2
Ivadinis modulis:										
5	Laikotarpiai/techninės priežiūros tikrinimai	1	1	1	1	1	1	1	1	1
6	Matmenys/svoris (MTOW ir t. t.)	1	1	1	1	1	1	1	1	1
7	Pakėlimas ir sutvirtinimų įrengimas	1	1	1	1	1	1	1	1	1
8	Nustatymas į horizontalią padėtį ir svėrimas	1	1	1	1	1	1	1	1	1
9	Vilkimas ir ridenimas	1	1	1	1	1	1	1	1	1
10	Pastatymas ir pritvirtinimas, saugojimas ir išleidimas	1	1	1	1	1	1	1	1	1
11	Ženklaai ir nurodomieji užrašai	1	1	1	1	1	1	1	1	1
12	Techninis aptarnavimas	1	1	1	1	1	1	1	1	1
20	Standartiniai technologiniai darbai – tik specifiniai, pagal tipą									
Sraigtasparniai:										
18	Vibracijos ir triukšmo analizė (menčių bendrakūgiškumas)	-	-	-	-	3	1	3	1	-
60	Standartiniai technologiniai darbai – sraigto mentė	-	-	-	-	3	1	3	1	1
62	Sraigto mentės	-	-	-	-	3	1	3	1	3
62A	Mentės – priežiūra ir kontrolė	-	-	-	-	3	1	3	1	1
63	Menčių pavaros	-	-	-	-	3	1	3	1	3
63A	Menčių pavaros – priežiūra ir kontrolė	-	-	-	-	3	1	3	1	1
64	Uodegos sraigtas	-	-	-	-	3	1	3	1	3
64A	Uodegos sraigtas – priežiūra ir kontrolė	-	-	-	-	3	1	3	1	1
65	Uodegos sraigto pavara	-	-	-	-	3	1	3	1	3
65A	Uodegos sraigto pavara – priežiūra ir kontrolė	-	-	-	-	3	1	3	1	-
66	Sulenkiamosios mentelės / pilonas	-	-	-	-	3	1	3	1	-
67	Sraigto menčių valdymas skrydžio metu	-	-	-	-	3	1	3	1	-
53	Sklandmens konstrukcija (sraigtasparnis)	-	-	-	-	3	1	3	1	1
25	Avarinės plaukiojančios gelbėjimo priemonės	-	-	-	-					
Sklandmens konstrukcijos:										
51	Standartiniai technologiniai darbai ir konstrukcijos (pažeidimų klasifikavimas, įvertinimas ir remontas)	3	1	3	1	-	-	-	-	1
53	Liemuo	3	1	3	1	-	-	-	-	1
54	Gondolos/Pilonai	3	1	3	1	-	-	-	-	1
55	Stabilizatoriai	3	1	3	1	-	-	-	-	1
56	Langai (iluminatoriai)	3	1	3	1	-	-	-	-	1
57	Sparnai	3	1	3	1	-	-	-	-	1
27A	Valdymo skydai (visi)	3	1	3	1	-	-	-	-	1
52	Durys	3	1	3	1	-	-	-	-	1

		Lėktuvai su turbininiais varikliais		Lėktuvai su stūmokliniais varikliais		Sraigatasparniai su turbininiais varikliais		Sraigatasparniai su stūmokliniais varikliais		Aviacijos elektronikos sistemos
		B1	C	B1	C	B1	C	B1	C	B2
Zonų ir skyrių nustatymo sistemos		1	1	1	1	1	1	1	1	1
Sklandmens sistemos:										
21	Oro kondicionavimo sistema	3	1	3	1	3	1	3	1	3
21A	Oro tiekimo sistema	3	1	3	1	3	1	3	1	2
21B	Kabinos sandarumo sistema	3	1	3	1	3	1	3	1	3
21C	Saugos ir įspėjamieji įrenginiai	3	1	3	1	3	1	3	1	3
22	Automatinis skrydžio valdymas	2	1	2	1	2	1	2	1	3
23	Ryšiai	2	1	2	1	2	1	2	1	3
24	Elektros energija	3	1	3	1	3	1	3	1	3
25	Prietaisai ir įranga	3	1	3	1	3	1	3	1	1
25A	Elektroninė įranga, įskaitant avarinę įrangą	1	1	1	1	1	1	1	1	3
26	Priešgaisrinė apsauga	3	1	3	1	3	1	3	1	3
27	Skrydžio valdymo sistemos	3	1	3	1	3	1	3	1	2
27A	Sistemos valdymas: elektrinis / elektroninis	3	1	-	-	-	-	-	-	3
28	Degalų sistema	3	1	3	1	3	1	3	1	2
28A	Degalų sistema – priežiūra ir kontrolė	3	1	3	1	3	1	3	1	3
29	Hidraulinė sistema	3	1	3	1	3	1	3	1	2
29A	Hidraulinė sistema – priežiūra ir kontrolė	3	1	3	1	3	1	3	1	3
30	Apsauga nuo ledo ir lietaus	3	1	3	1	3	1	3	1	3
31	Kontrolės / registravimo sistemos	3	1	3	1	3	1	3	1	3
31A	Prietaisų sistemos	3	1	3	1	3	1	3	1	3
32	Važiuoklė	3	1	3	1	3	1	3	1	2
32A	Važiuoklė – priežiūra ir kontrolė	3	1	3	1	3	1	3	1	3
33	Žibintai	3	1	3	1	3	1	3	1	3
34	Navigacijos sistemos	2	1	2	1	2	1	2	1	3
35	Deguonis	3	1	3	1	-	-	-	-	2
36	Suspausto oro sistema	3	1	3	1	3	1	3	1	2
36A	Suspausto oro sistema – priežiūra ir kontrolė	3	1	3	1	3	1	3	1	3
37	Vakuumo sistema	3	1	3	1	3	1	3	1	2
38	Vanduo/Atliekos	3	1	3	1	-	-	-	-	2
41	Vandens balastas	3	1	3	1	-	-	-	-	1
42	Integruotoji modulinė aviacijos elektronikos sistema	2	1	2	1	2	1	2	1	3
44	Kabinos sistemos	2	1	2	1	2	1	2	1	3
45	Skrydžio techninės priežiūros sistemos (arba įtraukta į 31)	3	1	3	1	3	1	-	-	3
46	Informacinės sistemos	2	1	2	1	2	1	2	1	3
50	Krovinių ir papildomi skyriai	3	1	3	1	3	1	3	1	1
Turbininiai varikliai										
70	Standartiniai technologiniai darbai – varikliai	3	1	-	-	3	1	-	-	1
70A	Konstrukcija ir veikimo principai (įdiegimas, įsiurbimo difuzorius, kompresoriai, degimo kamera, turbina, guoliai ir sandarinimas, tepalų sistemos)	3	1	-	-	3	1	-	-	1

	Lėktuvai su turbininiais varikliais		Lėktuvai su stūmokliniais varikliais		Sraigatasparniai su turbininiais varikliais		Sraigatasparniai su stūmokliniais varikliais		Aviacijos elektronikos sistemos	
	B1	C	B1	C	B1	C	B1	C	B2	
70B Variklio galia	3	1	-	-	3	1	-	-	-	1
71 Variklis	3	1	-	-	3	1	-	-	-	1
72 Variklio turbina / turbosraigat / kanalinis ventilatorius / išleidžiamasis ventilatorius	3	1	-	-	3	1	-	-	-	1
73 Variklio degalai ir jų valdymas	3	1	-	-	3	1	-	-	-	1
75 Oras	3	1	-	-	3	1	-	-	-	1
76 Variklio valdymas	3	1	-	-	3	1	-	-	-	1
78 Išmetimas	3	1	-	-	3	1	-	-	-	1
79 Alyva	3	1	-	-	3	1	-	-	-	1
80 Paleidimas	3	1	-	-	3	1	-	-	-	1
82 Vandens įpurškimas	3	1	-	-	3	1	-	-	-	1
83 Papildomos pavarų dėžės	3	1	-	-	3	1	-	-	-	1
84 Traukos jėgos didinimas	3	1	-	-	3	1	-	-	-	1
73A FADEC (elektroninės variklio valdymo ir degalų dozavimo sistemos)	3	1	-	-	3	1	-	-	-	3
74 Uždegimas	3	1	-	-	3	1	-	-	-	3
77 Variklio darbo kontrolės sistemos	3	1	-	-	3	1	-	-	-	3
49 Pagalbinės jėgainės (APU)	3	1	-	-	-	-	-	-	-	2
Stūmokliniai varikliai										
70 Standartiniai technologiniai darbai – varikliai	-	-	3	1	-	-	3	1	1	1
70A Konstrukcija ir veikimo principai (įdiegimas, karbiuratorius, degalų įpurškimo sistema, įsiurbimo, išmetimo ir aušinimo sistemos, įpūtimas / turbininis įpūtimas, tepalų sistemos)	-	-	3	1	-	-	3	1	1	1
70B Variklio galia	-	-	3	1	-	-	3	1	1	1
71 Variklis	-	-	3	1	-	-	3	1	1	1
73 Variklio degalai ir jų valdymas	-	-	3	1	-	-	3	1	1	1
76 Variklio valdymas	-	-	3	1	-	-	3	1	1	1
79 Alyva	-	-	3	1	-	-	3	1	1	1
80 Paleidimas	-	-	3	1	-	-	3	1	1	1
81 Turbinos	-	-	3	1	-	-	3	1	1	1
82 Vandens įpurškimas	-	-	3	1	-	-	3	1	1	1
83 Papildomos pavarų dėžės	-	-	3	1	-	-	3	1	1	1
84 Traukos jėgos didinimas	-	-	3	1	-	-	3	1	1	1
73A FADEC (elektroninės variklio valdymo ir degalų dozavimo sistemos)	-	-	3	1	-	-	3	1	3	3
74 Uždegimas	-	-	3	1	-	-	3	1	3	3
77 Variklio darbo kontrolės sistemos	-	-	3	1	-	-	3	1	3	3
Oro sraigat										
60A Standartiniai technologiniai darbai – oro sraigat	3	1	3	1	-	-	-	-	-	1

	Lėktuvai su turbininiais varikliais		Lėktuvai su stūmokliniais varikliais		Sraigtasparniai su turbininiais varikliais		Sraigtasparniai su stūmokliniais varikliais		Aviacijos elektronikos sistemos	
	B1	C	B1	C	B1	C	B1	C	B2	
61 Oro sraigčiai / Traukos jėga	3	1	3	1	-	-	-	-	-	1
61A Oro sraigto konstrukcija	3	1	3	1	-	-	-	-	-	1
61B Oro sraigto žingsnio keitimo mechanizmas	3	1	3	1	-	-	-	-	-	1
61C Oro sraigtų sinchronizavimas	3	1	3	1	-	-	-	-	-	1
61D Oro sraigto elektroninė kontrolės sistema	2	1	2	1	-	-	-	-	-	3
61E Oro sraigto apsauga prieš apledėjimą	3	1	3	1	-	-	-	-	-	1
61F Oro sraigto techninė priežiūra	3	1	3	1	-	-	-	-	-	1

2.2 Praktinio rengimo dalis

(a) Tikslas:

Praktinio rengimo tikslas yra įgyti kompetenciją, reikalingą atlikti saugią techninę priežiūrą, patikrinimo ir įprastus darbus pagal techninės priežiūros žinyną, kitus tiesiogiai su tam tikru orlaivio tipu susijusius nurodymus ir užduotis, tokias, kaip, pavyzdžiui, gedimų šalinimas, remontas, reguliavimas, pakeitimas, montavimas ir veikimo patikrinimas. Į jį įeina žinojimas, kaip naudotis visa orlaivio technine dokumentacija ir literatūra, mokėjimas naudoti specialius/specifinius įrankius ir kontrolės prietaisus, skirtus išimti ir pakeisti atskirus komponentus ir modulius, būdingus atitinkamam orlaivio tipui.

(b) Turinys:

Kaip praktinio rengimo dalis turi būti išeita bent 50 proc. toliau pateikiamoje lentelėje kryželiu pažymėtų elementų, būdingų atitinkamam orlaivio tipui.

Užduotys, pažymėtos kryželiu, nurodo temas, kurios svarbios praktiniam rengimui, siekiant užtikrinti, kad atliekant pagrindines techninės priežiūros užduotis būtų skirtas tinkamas dėmesys paskirties, veikimo, įmontavimo ir saugos dalykams, ypač kai šie dalykai negali būti iki galo paaiškinti vien teorinio rengimo dalyje. Nors sąrašė pateikiamos minimalus praktinio rengimo temų skaičius, jei reikia, gali būti pridėti kiti konkrečiam orlaivio tipui būdingi elementai.

Išėitos užduotys turi būti tipinės orlaiviui ir sistemoms tiek sudėtingumo, tiek techninio darbo, reikalingo tą užduotį atlikti, požiūriu. Nors gali būti įtrauktos sąlyginai paprastos užduotys, taip pat turi būti įtrauktos ir atliktos kitos sudėtingesnės užduotys, būdingos atitinkamam orlaivio tipui.

Lentelėje vartojamos santraukos:

- VT: Vietos nustatymas
- PVP: Paskirtis / veikimo patikrinimas
- APP: Aptarnavimas ir antžeminės paslaugos
- I/I: Išmontavimas / įmontavimas
- BIS: Būtinis įrangos sąrašas
- GŠ: Gedimų šalinimas

Temos	B1/B2	B1					B2				
		VT	PVP	APP	I/I	BIS	GŠ	PVP	APP	I/I	BIS
Ivadinis modulis:											
5 Laikotarpiai / techninės priežiūros tikrinimai	X/X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6 Matmenys / svoris (MTOM ir t. t.)	X/X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7 Pakėlimas ir sutvirtinimų įrengimas	X/X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8 Nustatymas į horizontalią padėtį ir svėrimas	X/X	-	X	-	-	-	-	X	-	-	-
9 Vilkimas ir ridenimas	X/X	-	X	-	-	-	-	X	-	-	-
10 Pastatymas ir pritvirtinimas, saugojimas ir išleidimas	X/X	-	X	-	-	-	-	X	-	-	-
11 Ženkilai ir nurodomieji užrašai	X/X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 Techninis aptarnavimas	X/X	-	X	-	-	-	-	X	-	-	-
20 Standartiniai technologiniai darbai – tik specifiniai, pagal tipą	X/X	-	X	-	-	-	-	X	-	-	-
Sraigtasparniai:											
18 Vibracijos ir triukšmo analizė (menčių bendrakūgiškumas)	X/-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-
60 Standartiniai technologiniai darbai – sraigto mentė – tik specifiniai, pagal tipą	X/X	-	X	-	-	-	-	X	-	-	-
62 Sraigto mentės	X/-	-	X	X	-	X	-	-	-	-	-
62A Mentės – priežiūra ir kontrolė	X/X	X	X	X	X	X	-	-	X	-	X
63 Menčių pavaros	X/-	X	-	-	-	X	-	-	-	-	-
63A Menčių pavaros – priežiūra ir kontrolė	X/X	X	-	X	X	X	-	-	X	-	X
64 Uodegos sraigtas	X/-	-	X	-	-	X	-	-	-	-	-
64A Uodegos sraigtas – priežiūra ir kontrolė	X/X	X	-	X	X	X	-	-	X	-	X
65 Uodegos sraigto pavara	X/-	X	-	-	-	X	-	-	-	-	-
65A Uodegos sraigto pavara – priežiūra ir kontrolė	X/X	X	-	X	X	X	-	-	X	-	X
66 Sulenkiamos mentelės / pilonas	X/-	X	X	-	-	X	-	-	-	-	-
67 Sraigto menčių valdymas skrydžio m	X/-	X	X	-	X	X	-	-	-	-	-
53 Sklandmens konstrukcija (sraigtasparnis) NB: įtrauktas į sklandmens konstrukcijų skirsnį											
25 Avarinės plaukiojančios gelbėjimo priemonės	X/X	X	X	X	X	X	X	X	-	-	-
Sklandmens konstrukcijos:											
51 Standartiniai technologiniai darbai ir konstrukcijos (pažeidimų klasifikavimas, įvertinimas ir remontas)											
53 Liemuo	X/-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-
54 Gondolos / Pilonai	X/-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
55 Stabilizatoriai	X/-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
56 Langai (iluminatoriai)	X/-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-
57 Sparnai	X/-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
27A Valdymo plokštumos	X/-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-
52 Duryš	X/X	X	X	-	-	-	-	X	-	-	-

Temos	B1/B2	B1					B2				
		VT	PVP	APP	I/I	BIS	GŠ	PVP	APP	I/I	BIS
Sklandmens sistemos:											
21 Oro kondicionavimo sistema	X/X	X	X	-	X	X	X	X	-	X	X
21A Oro tiekimo sistema	X/X	X	-	-	-	-	X	-	-	-	-
21B Oro tiekimo sistema	X/X	X	-	-	X	X	X	-	-	X	X
21C Oro tiekimo sistema	X/X	-	X	-	-	-	-	X	-	-	-
22 Automatinis skrydžio valdymas	X/X	-	-	-	X	-	X	X	X	X	X
23 Ryšiai	X/X	-	X	-	X	-	X	X	X	X	X
24 Elektros energija	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
25 Prietaisai ir įranga	X/X	X	X	X	-	-	X	X	X	-	-
25A Elektroninė įranga, įskaitant avarinę įrangą	X/X	X	X	X	-	-	X	X	X	-	-
26 Priešgaisrinė apsauga	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
27 Skrydžio valdymo sistemos	X/X	X	X	X	X	X	X	-	-	-	-
27A Sistemos valdymas: elektrinis / elektroninis	X/X	X	X	X	X	-	X	-	X	-	X
28 Degalų sistema	X/X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	-
28A Degalų sistema – priežiūra ir kontrolė	X/X	X	-	-	-	-	X	-	X	-	X
29 Hidraulinė sistema	X/X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	-
29A Hidraulinė sistema – priežiūra ir kontrolė	X/X	X	-	X	X	X	X	-	X	X	X
30 Apsauga nuo ledo ir lietaus	X/X	X	X	-	X	X	X	X	-	X	X
31 Kontrolės / registravimo sistemos	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
31A Prietaisų sistemos	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
32 Važiuklė	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-
32A Važiuklė – priežiūra ir kontrolė	X/X	X	-	X	X	X	X	-	X	X	X
33 Žibintai	X/X	X	X	-	X	-	X	X	X	X	-
34 Navigacijos sistema	X/X	-	X	-	X	-	X	X	X	X	X
35 Deguonis	X/-	X	X	X	-	-	X	X	-	-	-
36 Suspausto oro sistema	X/-	X	-	X	X	X	X	-	X	X	X
36A Suspausto oro sistema – priežiūra ir kontrolė	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
37 Vakuumo sistema	X/-	X	-	X	X	X	-	-	-	-	-
38 Vanduo/Atliekos	X/-	X	X	-	-	-	X	X	-	-	-
41 Vandens balastas	X/-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
42 Integruotoji modulinė aviacijos elektronikos sist.	X/X	-	-	-	-	-	X	X	X	X	X
44 Kabinos sistemos	X/X	-	-	-	-	-	X	X	X	X	X
45 Skrydžio techninės priežiūros sistemos (arba įtraukta į 31)	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
46 Informacinės sistemos	X/X	-	-	-	-	-	X	-	X	X	X
50 Krovinių ir papildomi skyriai	X/X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
Turbininių / stūmoklinių variklių modulis											
70 Standartiniai technologiniai darbai – varikliai, tik specifiniai, pagal tipą	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-	-
70A Konstrukcija ir veikimo principai (įdiegimas, įsiurbimo difuzorius, kompresoriai, degimo kamera, turbina, guoliai ir sandarinimas,	X/X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Temos	B1/B2	B1					B2					
		VT	PVP	APP	I/I	BIS	GŠ	PVP	APP	I/I	BIS	GŠ
tepalų sistemos)												
Turbininiai varikliai:												
70B Variklio galia	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-
71 Variklis	X/-	X	X	-	-	-	-	X	-	-	-	-
72 Variklio turbina / turbosraigtas / kanalinis ventilatorius / išleidžiamasis ventilatorius	X/-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
73 Variklio degalai ir jų valdymas	X/X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
73A FADEC sistemos	X/X	X	-	X	X	X	X	-	X	X	X	X
74 Uždegimas	X/X	X	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-
75 Oras	X/-	-	-	X	-	X	-	-	-	-	-	-
76 Variklio valdymas	X/-	X	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-
77 Variklio darbo kontrolės sistemos	X/X	X	-	-	X	X	X	-	-	X	X	X
78 Išmetimas	X/-	X	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-
79 Alyva	X/-	-	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-
80 Paleidimas	X/-	X	-	-	X	X	-	-	-	-	-	-
82 Vandens įpurškimas	X/-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
83 Papildomos pavarų dėžės	X/-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-
84 Traukos jėgos didinimas	X/-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pagalbinės jėgainės:												
49 Pagalbinės jėgainės (APU)	X/-	X	X	-	-	X	-	-	-	-	-	-
Stūmokliniai varikliai:												
70 Standartiniai technologiniai darbai – varikliai, tik specifiniai, pagal tipą	-	-	X	-	-	-	-	X	-	-	-	-
70A Konstrukcija ir veikimo principai (įdiegimas, karbiuratorius, degalų įpurškimo sistema, įsiurbimo, išmetimo ir aušinimo sistemos, įpūtimas / turbininis įpūtimas, tepalų sistemos)	X/X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
70B Variklio galia	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-
71 Variklis	X/-	X	X	-	-	-	-	X	-	-	-	-
73 Variklio degalai ir jų valdymas	X/X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
73A FADEC sistemos	X/X	X	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X
74 Uždegimas	X/X	X	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-
76 Variklio valdymas	X/-	X	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-
77 Variklio darbo kontrolės sistemos	X/X	X	-	-	X	X	X	-	-	X	X	X
78 Išmetimas	X/-	X	-	-	X	X	-	-	-	-	-	-
79 Alyva	X/-	-	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-
80 Paleidimas	X/-	X	-	-	X	X	-	-	-	-	-	-
81 Turbinos	X/-	X	X	X	-	X	-	-	-	-	-	-
82 Vandens įpurškimas	X/-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
83 Papildomos pavarų dėžės	X/-	-	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-
84 Traukos galio didinimas	X/-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Temos	B1/B2	B1					B2				
	VT	PVP	APP	I/I	BIS	GŠ	PVP	APP	I/I	BIS	GŠ
Oro sraigtai:											
60A Standartiniai technologiniai darbai – oro sraigtai	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-
61 Oro sraigtai / Traukos galia	X/X	X	X	-	X	X	-	-	-	-	-
61A Oro sraigto konstrukcija	X/X	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-
61B Oro sraigto žingsnio keitimo mechanizmas	X/-	X	-	X	X	X	-	-	-	-	-
61C Oro sraigtų sinchronizavimas	X/-	X	-	-	-	X	-	-	-	X	-
61D Oro sraigto elektroninė kontrolės sistema	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
61E Oro sraigto apsauga prieš apledėjimą	X/-	X	-	X	X	X	-	-	-	-	-
61F Oro sraigto techninė priežiūra	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

3. Orlaivio tipo mokymo kurso egzaminų reikalavimai

Užbaigus teorinę orlaivio tipo kurso dalį, laikomas egzaminas raštu, kuris turi atitikti toliau nurodytus reikalavimus:

- Egzaminą sudaro klausimai su atsakymų variantais. Turi būti pateikti kiekvieno klausimo 3 alternatyvūs atsakymų variantai, iš kurių tik vienas gali būti teisingas. Egzaminui skiriamas laikas priklauso nuo klausimų skaičiaus, o atsakymui į vieną klausimą skiriama vidutiniškai 90 sekundžių.
- Neteisingi atsakymų variantai turi būti tokie, kad neišmanančiam dalyko jie atrodytų lygiai tokie pat tikėtini. Visi atsakymų variantai turi būti aiškiai susiję su klausimu, jų žodžiai, gramatinės konstrukcijos ir ilgumas turi būti panašūs.
- Aritmetinių klausimų atveju neteisingi atsakymai turi atitikti tokias procedūrinės klaidas kaip pataisymai, taikomi neteisinga kryptimi (+ *versus* -) arba neteisingos vienetų konversijos: tai neturi būti tiesiog atsitiktiniai skaičiai.
- Egzamino lygmuo kiekvienam skirsnii (*) turi būti toks, kaip nurodyta 2 dalyje „Orlaivio tipo mokymo kurso reikalavimai“. Vis dėlto leistina naudoti ribotą skaičių žemesnio lygmens klausimų.
- Egzamino metu knygos turi būti užverstos. Užrašais naudotis draudžiama. Išimti leidžiama padaryti tuo atveju, kai studentui B1 arba B2 kategorijos egzamino metu reikia aiškinti techninę dokumentaciją.
- Klausimų skaičius turi būti mažiausiai 1 klausimas už kiekvieną mokymo valandą. Klausimų skaičius kiekvienai temai ir lygiui turi būti proporcingas:
  - faktiniam skaičiui mokymo valandų, skirtų tam skyriui ir lygiui;
  - mokymo tikslams, kurie nustatyti atlikus mokymo poreikių analizę.
 Valstybės narės kompetentinga institucija, pritardama orlaivio tipo mokymo kursui, įvertina klausimų skaičių ir lygį.
- Egzamino teigiamas įvertinimas yra 75 proc. Tuo atveju, kai tipo mokymo kurso egzaminas skaidomas į kelis, kiekvieną egzaminą būtina išlaikytas mažiausiai 75 proc. įvertinimu. Kad būtų įmanoma nustatyti griežtą 75 proc. teigiamo ribą, egzamino klausimų skaičius turi dalytis iš 4.
- Neigiamų taškų sistemos (už neteisingus atsakymus atimant taškus) naudoti neleidžiama.

(i) Kurso modulių egzaminus galima įskaityti kaip dalį baigiamųjų egzaminų tik tuo atveju, jeigu buvo pateiktas tinkamas klausimų skaičius ir jei šie klausimai buvo tinkamo sudėtingumo lygio.

(*) Šioje 3 dalyje „tema“ reiškia kiekvieną eilutę, prieš kurią pateikiamas numeris 2.1(e) pastraipos lentelėje.

4. Orlaivio tipo egzaminų reikalavimai

Jeigu orlaivio tipo mokymo kursas nebūtinai, egzaminas turi būti laikomas žodžiu, raštu ar remiantis praktiniu įvertinimu arba tai gali būti mišrus egzaminas. Jis turi atitikti šiuos reikalavimus:

(a) Egzaminui žodžiu turi būti pateikiami atviri klausimai.

(b) Egaminą raštu turi sudaryti tekstiniai klausimai arba klausimai su atsakymų variantais.

(c) Praktinio įvertinimo metu turi būti nustatytas studento sugebėjimas atlikti nurodytą užduotį.

(d) Temos egzaminui turi būti išrinktos iš mokymo plano 2 dalyje pateiktų temų (***) pagal nurodytą lygmenį.

(e) Neteisingi atsakymų variantai turi būti tokie, kad neišmanančiam dalyko jie atrodytų lygiai taip pat tikėtini. Visi atsakymų variantai turi būti aiškiai susiję su klausimu, jų žodžiai, gramatinės konstrukcijos ir ilgumas turi būti panašūs.

(f) aritmetinių klausimų atveju neteisingi atsakymai turi atitikti tokias procedūrinės klaidas kaip pataisymai, taikomi neteisinga kryptimi arba neteisingos vienetų konversijos: tai neturi būti tiesiog atsitiktiniai skaičiai.

(g) Egzaminavimo metu turi būti užtikrinama, kad bus pasiekti šie tikslai:

1. Tinkamas ir deramas orlaivio ir jo sistemų aprašymas.

2. Saugus techninės priežiūros, patikrinimo ir įprastų darbų pagal techninės priežiūros žinyną ir kitų tiesiogiai susijusių su tam tikru orlaivio tipu nurodymų ir užduočių atlikimas, jeigu reikia, pvz.: gedimų šalinimas, remontas, reguliavimas, pakeitimas, montavimas ir darbo kontrolė (pvz., variklio darbas ir t. t.).

3. Tinkamas visos orlaivio techninės dokumentacijos ir literatūros naudojimas.

4. Tinkamas specialių ir (arba) specifinių įrankių ir kontrolės prietaisų naudojimas, atskirų komponentų ir modulių, būdingų atitinkamam orlaivio tipui, išėmimas ir pakeitimas, įskaitant skrydžio techninės priežiūros darbus.

(h) Egzaminuotojas turi pateikti raštišką ataskaitą ir joje išdėstyti, kodėl studentas egzaminą išlaikė arba neišlaikė.

(**) Šioje 4 dalyje „tema“ reiškia kiekvieną eilutę, prieš kurią pateikiamas numeris 2.1(e) ir 2.2(b) pastraipų lentelėse.

5. Mokymas darbo vietoje

(a) Tikslas:

MDV tikslas yra įgyti būtiną kompetenciją ir patirtį saugiai atlikti techninės priežiūros užduotis.

(b) Turinys:

Į MDV turi būti įtraukti tipiniai atitinkamos kategorijos techninės priežiūros darbai, kurie atitinka kompetentingos institucijos reikalavimus. Per MDV atliktos užduotys turi būti tipinės

atitinkamos kategorijos orlaiviui ir jo sistemoms tiek sudėtingumo, tiek techninio darbo, reikalingo atlikti šią užduotį, prasme. Nors gali būti įtrauktos sąlyginai paprastos užduotys, taip pat turi būti įtrauktos ir atliktos kitos sudėtingesnės atitinkamam orlaivio tipui būdingos užduotys.

Studentas turi įrašyti kiekvieną atliktą užduotį, o įrašas turi būti patvirtintas vadovo parašu. Sąraše pateiktos užduotys turi remtis esamais darbo kortelės/darbalapio ir pan. įrašais.

Užbaigus MDV privalomas galutinis vertinimas, jį atlieka paskirtas tinkamos kvalifikacijos egzaminuotojas.

MDV darbų žiniaraštyje/žurnale turi būti pateikta tokia informacija:

- stažuotojo vardas ir pavardė;
- gimimo data;
- patvirtinta techninės priežiūros organizacija;
- vieta;
- stažuotės vadovas (-ai) ir vertintojas (jei yra, kartu pateikiant licencijos numerį);
- atliktos užduoties data;
- užduoties aprašymas, darbo kortelė / darbo tvarka / techninis žurnalas ir pan.;
- orlaivio tipas ir orlaivio registracijos numeris;
- kuriai orlaivio kategorijai siekiama gauti licenciją.

Kad kompetentingai institucijai būtų paprasčiau patikrinti, MDV turi būti įrodomas

- išsamiais darbų žiniaraščiais/žurnalais ir
- atitiktis ataskaita, įrodančia, kaip MDV atitinka šios dalies reikalavimus.

13) V priedėlis iš dalies keičiamas taip:

V priedėlis
Paraiškos forma ir licencijos formos pavyzdys

...

ORLAIVIO TECHNINĖS PRIEŽIŪROS LICENCIJA PAGAL 66 DALĮ

...

15. Licencijoje nurodyti apribojimai reiškia, kad tais atvejais neturima teisės išduoti orlaivio išleidimo eksploatuoti pažymėjimą. Jeigu apribojimų nėra, puslapyje „APRIBOJIMAI“ padaromas įrašas „Apribojimų nėra“.

...

C) Reglamento (EB) Nr. 2042/2003 IV priedas (147 dalis) iš dalies keičiamas taip:

14) 147.B.120 punktas iš dalies keičiamas taip:

147.B.120 Pratęsimo tvarka

(a) Kiekvienoje mokymo organizacijoje ne rečiau kaip kas 24 mėnesius turi būti atliktas išsamus patikrinimas ir nustatyta, ar laikomasi šios dalies reikalavimų. Patikrinimo metu turi būti stebimas mažiausiai vienas mokymo kursas ir vienas egzaminas, laikomas pagal 147 dalį patvirtintoje organizacijoje.

(b) Pažeidimai turi būti pašalinti pagal 147.B.130 dalį.

15) III priedėlis iš dalies keičiamas taip:

...

Mokymo kurso pažymėjimas

Toliau pateiktas orlaivio tipo mokymo kurso pagal 147 dalį pažymėjimas gali būti naudojamas tiek tipo kategorijos mokymo kurso teorinės, tiek praktinės, tiek abiejų dalių – teorinių ir praktinių užsiėmimų – baigimo pripažinimui. Pažymėjime turi būti nurodyta sklandmens/variklio kombinacija, su kuria vyko mokymas.

Nuorodų eilutėje reikia perbraukti, o laukelyje „Mokymo kurso tipas“ būtina nurodyti, ar buvo baigta tik teorinė, ar tik praktinė mokymo kurso dalis, ar teorinė dalis ir praktinis parengimas kartu.

Pažymėjime turi būti aiškiai nurodyta, ar buvo baigtas visas, ar dalis kurso (pavyzdžiui, sklandmens arba jėgainės arba aviacijos elektronikos/elektros sistemų kursas), ar tik sutrumpintas mokymų apie skirtumus mokymo kursas dėl to, kad pareiškėjas anksčiau yra sukaukęs patirties (pvz., A340 (CFM) mokymo kursas, skirtas A320 technikams).